Leto LXXII, št. 49 Poštnina plačana v gotovini. — Die Postgebühr bar bezahlt. Preis - cena L 1

Uredništvo . uprava, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001—4004. Mesečna naročnina 18 lir, za inozemstvo 31.50 lir. — Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.294 za inserate. — Izključno zastopstvo za prodajo iz Italije in inozemstva: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENEC

MAREC 1944
1
SREDA

Abermals vergebliche Sowjetangriffe

Voller Abwehrerfolg bei Newel - Erfolgreicher Einsatz starker Schlachtfliegerverbände bei den Abwehrkämpfen Örtliche Stellungsverbesserungen bei Nettuno

Aus dem Führerhauptquartier, 29. Februar. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Östlich Kertsch und im Raum von Kriwoi Rog wurden zahlreiche Angriffe der Bolschewisten unter hohen feindlichen Verlusten abgewiesen, örtliche Einbrüche im Gegenstoss bereinigt.

Im Gebiet südlich der Pripjetsümpfe hielt der örtliche Kampftätigkeit an.

Südlich der Beresina u. südöstlich Witebsk brachen stärkere Angriffe des Feindes vor unseren Linien zusammen. An einzelnen Einbruchsstellen wurden die Sowjets nach erbitterten Nahkämpfen im Gegenstoss geworfen.

Nordwestlich Newel trat der Gegner unter Einsatz mehrere Schützendivisionen zum Angriff an. Die harten Kämpfe des gestrigen Tages brachten einen vollen Abwehrerfolg.

Östlich des Pleskauer-Sees und bei Narwa blieben wiederholte feindliche Angriffe erfolglos. Artillerie zerschlug feindliche Bewegungen und Bereitstellungen.

Starke Schlachtfliegerverbände unserer Luftwaffe unterstützten die Abwehrkämpfe vor allem bei Kriwoi Rog, bei Dubno und am Pleskauer See durch Tiefangriffe gegen sowjetische Infanterie- und motorisierte Kolonnen mit guter Wirkung. Zahlreiche Fahrzeuge und mehrere Flakgeschütze wurden durch Bombenwurf oder Bordwaffenbeschuss zerstört.

Im hohen Norden vernichteten schnelle deutsche Kampfflugzeuge feindliche Truppenunterkünfte an der Murman-Bahn.

Bei den schweren Abwehrkämpfen im Nordabschnitt der Ostfront hat sich die zweite lettische SS-Freiwilligen-Brigade unter Führung des Eichenlaubträgers SS-Oberführer Schuld und ihres lettischen Infanterieführers, des Ritterkreuzträgers Standartenführer Weiss, besonders ausgezeichnet.

Stosstruppunternehmen im Landekopf von Nettuno führten zu örtlichen Stellungsverbesserungen. An der Südfront wurden feindliche Vorstösse bei Castelforte und Terelle abgewiesen.

Marine- und Bordflak brachten über dem Hafen von Boulogne von mehreren im Tiefflug angreifenden feindlichen Flugzeugen zwei viermotorige und einen zweimotorigen Bomber zum Absturz. Damit haben Seestreitkräfte, Bordflak von Handelsschiffen und Marineflak in der Zeit vom 21. bis 29. Februar insgesamt 22 feindliche Flugzeuge abgeschossen.

Ponovni brezuspešni sovjetski napadi

Popoln obrambni uspeh pri Nevlju - Uspešen poseg močnih oddelkov bojnih letal v obrambne boje - Krajevna izboljšanja postojank pri Nettunu

Führerjev glavni stan, 29. febr. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Vzhodno od Kerča in na prostoru pri Krivem Rogu so bili odbiti številni boljševiški napadi z velikimi sovražnimi izgubami, krajevni vdori pa v protisunku očiščeni.

Na ozemlju južno od Pripjetskih močvirij so trajali krajevni boji.

Južno od Berezine in jugovzhodno od Vitebska so propadli pred našimi črtami močnejši sovražnikovi napadi. Na posameznih vdornih mestih so bili Sovjeti po ogorčenih bojih iz bližine odbiti.

Severozahodno od Nevlja je prešel sovražnik z več strelskimi divizijami v napad. Včerajšnji hudi boji so prinesli popoln obrambni uspeh.

Vzhodno od Pskovskega jezera in pri Narvi so ostali ponovni sovražnikovi napadi brezuspešni. Topništvo je razbilo sovražnikove premike in izhodiščne postojanke.

Močni oddelki bojnega letalstva so podpirali predvsem pri Krivem Rogu, pri Dubnu in ob Pskovskem jezeru z napadi v nizkem poletu z dobrim učinkom obrambne boje proti sovjetskim pehotnim in motoriziranim kolonam. Številna vozila in več protiletalskih topov je bilo z bombami in obstreljevanjem uničenih.

Na Arktiku so hitra nemška bojna letala uničila sovražnikova vojaška prebivališča ob murmanski železnici.

Pri težkih obrambnih bojih na severnem odseku vzhodnega bojišča se je posebno odlikovala druga latvijska SS prostovoljska brigada pod poveljstvom nosilca hrastovih listov SS višjega poveljnika Schuldta in njenega latvijskega pehotnega poveljnika nosilca viteškega križca, poveljnika Sandarte Weissa.

Nastopi udarnih čet na nettunskem mostišču so dovedli do izboljšanj krajevnih postojank. Na južnem bojišču so bili sovražnikovi sunki pri Castelfortu in Terelli odbiti.

Protiletalsko topništvo mornarice je sestrelilo nad boulognskim pristaniščem od sovražnikovih letal, napadajočih v nizkem poletu, 2 štirimotorna in en dvomotorni bombnik. S tem so pomorske sile, protiletalsko topništvo, trgovske in bojne mornarice sestrelili od 21. do 29. februarja skupno 22 sovražnih letal.

Z nettunskega bojišča

Berlin, 29. febr. DNB. Ves petek in soboto je sovražno topništvo živahno obstreljevalo nemške postojanke, prometne ceste in ozadje nettunskega bojišča. Mimogrede so srdito napadali tudi nasprotnikovi lovsko-bombni oddelki. Na nekaterih mestih je sovražnik uporabil močnejše udarne čete, ki pa so bile vse odbite in vržene na svoje izhodiščne postojanke. Nemško letalstvo je bombardiralo v več valovih anzijsko in nettunsko luko. Opaženi so bili močnejši požari in silne eksplozije.

Od teh dveh krajev, ki sta vedno bolj podobna kupu razvalin, je bil Anzio kot Antium v starem veku znamenita prestolnica Volskov, pozneje najpriljubljenejše kopališče rimskih cesarjev in rimskega prebivalstva. Sicer je bila ta majhna ribiška vasica z okoli 2000 prebivalcev v novejšem času brez pomena. Tudi o Nettunu ne moremo govoriti o čem posebnem. Mesto je bilo že od nekdaj znamenito zaradi svojih lepih narodnih noš. Navzlic temu pa sta ta dva majhna kraja sedaj v Evropi in v celem svetu splošno znana.

Anglija je odgovorna za letalski teror

Sofija, 29. febr. Oddelkovni šef ravnateljstva za narodno propagando Dalkalečev piše v vladnem listu »Dnes« o odgovornosti in posledicah letalskega terorja. Adolf Hitler je že leta 1935, storil vse, kar je bilo možno, za omejitev bodoče letalske vojne. Anglija pa je zavestno, v domišljiji, da bo nasproti brezobrambni Nemčiji imela vedno letalsko prevlado, v kali zatrla vsa Führerjeva prizadevanja. Tudi po izbruhu sedanje vojne je Nemčija mirno prenesla nad sto napadov angleškega letalstva na nevojaške cilje, preden je odgovorila z množičnimi napadi na London in otok.

Nemško-finska gospodarska pogajanja

Helsinki, 28. febr. V času od 18. do 26. februarja so bila v Helsinkih med nemško in finsko delegacijo pogajanja o nemško-finskem gospodarskem prometu v letu 1944. Pogajanja so potekala v prijateljskem duhu ter so se končala s popolnim sporazumom. Obojestranske dobave se bodo gibale v približni višini prejšnjega leta ter bodo zagotovila obstoj finskega gospodarskega življenja in obenem pomenila dragocen prispevek k finski oskrbi.

Broz-Tito protestira

Carigrad, 28. febr. Tržaški »Piccolo« poroča: Po poročilu sovj. agencije »Tass« je tolovajski poveljnik v bivši Jugoslaviji »maršal« Broz-Tito objavil naslednji javni protest, ki še enkrat dokazuje nespravljiv razkol med od Moskve plačanimi tolovaji ter med begunsko jugoslovansko vlado v Kairu: »Kategorično protestiram proti preganjanju, kateremu so izpostavljeni jugoslovanski častniki, podčastniki in vojaki v Kairu, ki so izrazili željo, da bi se pridružili »jugoslovanski narodno osvobodilni armadi«. Jugoslovanska emigrantska vlada nima pravice upirati se željam jugoslovanskih državljanov, ki bi se radi prijavili. Zahtevam takojšnjo osvoboditev vseh častnikov, podčastnikov in vojakov iz koncentracijskih taborišč v Kairu in v drugih krajih.«

Tradicija angleške politike

Bukarešta, 29. febr. »Oči in ušesa imajo le še za Moskvo,« tako označuje «Capitala» poslušnost angleške politike napram boljševikom.

Angleška vlada, tako piše list, je očividno bolna na pozabljivosti in se danes nikakor ne spominja obveznosti, ki jih je nekoč tako svečano sprejela napram svojim dovčerajšnjim zaveznikom. Zato ne gledajo v Londonu več na ozemeljske zahteve Sovjetov kot na »nesramnost«, ne smatrajo več priključitve poljskih ozemelj kot »ropanje«, temveč govore, kakor je to storil Churchill v svojem poslednjem govoru, o upravičenih mejnih zahtevah«. Churchill in Eden sta bila prepustila Poljsko njeni usodi. »Ta metoda,« tako končuje list, »ni nova. Odgovarja le tradiciji angleške politike.«

Izgube terorističnih letalcev

Innsbruck, 28. febr. Severnoameriško letalstvo je moralo drago plačati svoje teroristične napade, ki jih je zadnje dni izvedlo na južno Nemčijo. Doslej je bilo mogoče ugotoviti, da je 114 terorističnih letalcev popolnoma izgubljenih. To pa je le del sestreljenih letalcev ter jih bo še mnogo zmrznilo v neprestopnih gorskih masivih Vzhodnih Alp.

Šahovski turnir na Dunaju

Berlin, 28. febr. Enako kot prejšnja leta bo tudi letos velikonemška šahovska zveza priredila prvenstveni turnir, ki se bo vršil na Dunaju v drugi polovici avgusta. Naslov nemškega prvaka bo branil Lovkenc (Dunaj), ki je leta 1943 zmagal nad 16 sotekmovalci ter odnesel 83% dosegljivih točk.

Židje – pravi krivci sedanje vojne

Oslo, 28. febr. Norveški tiskovni šef Beggerud je s svojmi radijskim govorom o vojnem hujskanju mednarodnega židovstva precej razjasnil vprašanje, kdo nosi krivdo za to vojno. Pričel je z govorom, ki ga je imel tako imenovani pravosodni minister norveške begunske vlade Terje Wold nedavno v Manchestru. V njem je dejal, da bo treba pravočasno najti krivce te vojne. — Beggerud je odvrnil, da prav lahko razume to željo v zmoto zapeljanih narodov, samo da je mnenja, da bo treba poiskati res prave krivce. Predvsem bo treba poudariti, kako vlogo je igralo za kulisami mednarodno židovstvo, ki je zaradi svojih lastnih koristi vrglo narode v to največjo vojno vseh časov. Za razčiščenje tega vprašanja je vredno pogledati nekoliko desetletij nazaj v zgodovino židovskih spletk.

Beggerud je pričel svoje temeljite dokaze s priznanjem rabina Reichhorna iz leta 1869. Na grobu nekega višjega rabina v Pragi je zahteval od židov, naj izkoristijo narodno zavest in neumnost nežidovskih narodov, ki se hočejo medsebojno poklati. Na ta način bodo naredili židom prostor. Podobno je židovsko spričevalo iz leta 1884. Takrat je zapisal žid Saulus v neki knjigi, ki je izšla v Lipskem, da pojma židovstvo in vojna spadata skupaj. Židje vedno podpirajo spore med velesilami in nimajo nobene večje želje, kot to, da bi se narodi medsebojno uničevali. Leta 1920. je potrdil žid Oscar Lewy v nekem spisu, ki ga je izdal v Oksfordu, da sta tako boljševiška ekstaza kot finančna tiranija v svojem poslednjem bistvu židovskega izvora. Žid Robert Blank je priznal leta 1924. pred židovskimi poslušalci: »Cilj židov je, zanetiti s pomočjo demokracije in miru novo svetovno vojno ter na ta način preprečiti, da bi se narodi zbudili. Tako bodo končno odločilno utrdili židovsko gospodstvo.

Časopis »Catholic Gazette« prinaša obsežno poročilo s konference angleških židov v letu 1929. Takrat je mednarodno židovstvo s sledečimi besedami izrazilo svoje gospodstvo nad vojno in mirom: »Do sedaj nam je uspelo strmoglaviti večino evropskih prestolov. Ostale pa bomo vrgli kaj kmalu. Rusija je v naših rokah, tudi Francija nam pripada s svojo prostozidarsko vlado. Anglija jadra zaradi svoje odvisnosti in naše denarne moči v naše vode, Španija in Mehika pa sta prav tako, kot ostale dežele, predmet igre naših koristi. Tudi Združene države so se zapletle v naše mreže. Obvladamo skoraj ves svetovni tisk. Z vsemi silami moramo podžigati sovraštvo med narodi.«

V časopisu »Naša Reč« je dejal žid Jabotinsky 1. decembra 1934, da se židovstvo trudi, da bi ves svet zapletlo v vojno proti Nemčiji. Na cionističnem kongresu je sredi avgusta 1939 dejal žid Burion: »V tej vojni stoji židovstvo na angleški strani, zakaj vojna, ki prihaja, bo na vsak način židovska vojna.« Dva meseca prej je priznal žid Rothschild angleškemu kapitanu Thomasu Godmanu, da je za izbruh vojne med Anglijo in Nemčijo zastavil vse sile židovstva ter je dobesedno nadaljeval: »Ko bo prišel naš dan, bom iztisnil iz srca nemškega naroda poslednjo kapljico krvi. Zame obstoja le eno geslo: ‚Naprej v vojno'.«

Na vsa ta židovska priznanja nas je spomnil norveški tiskovni šef Beggerut. Tvorijo nam dragoceno podlago za ugotovitev resničnih krivcev te vojne. Na Norveškem bodo odgovarjali vsi oni, ki so krivi, da se je dežela zapletla v vojno. Seznam teh vojnih zločincev se bo pričel z imeni onih, ki so spodkopali pravo voljo norveškega naroda, ki so v nasprotju z narodovo željo izdali nevtralnostno politiko, ki so s tem povzročili vojno na Norveškem in končno tedaj, ko je prišla nesreča v deželo, sami ušli.

Boljševizem, beda, zvodništvo...

Rim, 29. febr. O strahovitih razmerah v južni Italiji, zasedeni po Angloamerikancih, prihajajo vedno nove podrobnosti. Boljševiziranje dežele stalno narašča. Komunisti razvijajo močno agitacijo. V mnogih krajih, ki niso nikoli imeli lastnega lista, so sedaj trije ali štirje komunistični listi.

Tudi prehranjevalni položaj je z dneva v dan slabši. Razglasi na židovih v Bariju javljajo, da Amerika in Anglija ne moreta skrbeti za prehrano italijanskega prebivalstva. Iz raznih krajev, tako iz Neaplja in Beneventa, poročajo, da so ameriške čete zasegle ves dovoz živil v mesta, kjer vlada sedaj prava lakota. Najhujše je prizadelo prebivalstvo katastrofalno pomanjkanje kruha. V najboljšem primeru dobiva ena oseba tedensko 200 do 300 gramov kruha. Na črni borzi stane kilogram kruha 140 lir, 1 kilogram bele moke 180 lir, majhen krožnik testenin 50 lir, običajno kosilo 300 do 500 lir, srajca 1000 lir itd. Mezde, ki jih prejemajo delavci pa so tako majhne, da mora n. pr. delavec delati en in pol dneva, da si lahko kupi kruha na črni borzi. Te katastrofalne razmere, ki so jih bile povzročile zasedbene oblasti, so nedavno dovedle v Reggiu do protestnih ženskih zborovanj.

Promet deluje le mestoma. Redki vlaki za civiliste so vedno tako prenapolnjeni, da morajo ljudje potovati na pločnikih in strehah, kar je zelo povečalo število prometnih nesreč. Avtomobili pa so na razpolago kajpak samo zasedbenim četam. Niti zdravniku ni možno dobiti avtomobila za obisk težkih bolnikov. Iz Neaplja pa med drugim tudi poročajo, da je ustavljen ves promet cestne železnice in avtobusov, prav tako pa tudi ne delujeta telefon in brzojav.

Na slične razmere naletimo na vseh področjih javnega življenja. Z malo izjemami so sploh zaprti vsi kinematografi, gledališča in restavracije. Prebivalstvo si po nastopu mraka sploh ne upa več na cesto iz strahu pred roparji in tatinskimi tolpami. Po cestah vidimo zgolj umazanijo in bedo. V Neaplju še vedno vlada epidemija legarja, ki je izbruhnila zaradi slabe in nezadostne prehrane ter pomanjkanja plina in vode. Tudi prostitucija se vedno bolj širi. Zasedbene oblasti često nastopajo nečloveško s prebivalstvom. Posebno črnci pogosto posiljujejo ženske. Prav tako pa še niso končali z odgonom otrok v Sovjetsko zvezo.

Estonski narod se je odločil:

Boj boljševizmu do končne zmage

Reval, 28. febr. V Revalu so se ob 26. obletnici estonske odvrnitve od boljševizma vršile razne prireditve. Na velikem zborovanju estonskega naroda, na katerem so govorili apostolski administrator na Estonskem Vierling, metropolit Aleksander, ostali cerkveni zastopniki in estonski državni ravnatelj dr. Mace, je prišla do izraza vsa estonska odločenost za boj proti boljševizmu.

Dr. Mace je ugotovil, da se nahaja Estonska v morda najusodnejšem trenutku svoje zgodovine. Estonski narod stoji pred nevarnostjo, da ga bo boljševizem popolnoma uničil, ako bi se zopet vrnil na Estonsko. Zato je v tem boju za biti ali ne biti ves narod spoznal svojo dolžnost in se je izvedlo novačenje kot prostovoljno dejanje estonskega naroda. Poleg določenih letnikov se je prijavilo tudi zelo mnogo prostovoljcev.

Vse osebne koristi morajo biti sedaj podrejene koristim domovine in naroda. Nekoč je bilo to drugače. Zato je bila Estonska slabotna. Kasnejše težke preizkušnje in trpljenje pa so estonskim srcem zopet približale njihov narod in domovino. »Pripravljeni smo stopiti v težak boj za našo domovino,« je nadaljeval dr. Mace.

Nemški narod se je tudi nekoč nahajal v dobi slabosti. Nato pa je stopil iz njega Adolf Hitler, ki je dejal samo eno, da je namreč korist naroda važnejša od koristi posameznika. To je potegnilo za seboj ves nemški narod ter ga je okrepilo. In Nemci so bili oni, ki so osvobodili Estonsko izpod boljševizma. Nemški narod in njegova vojska se trenutno borita na bojiščih proti uničujoči boljševiški poplavi. »Ker ogroža slednja tudi našo domovino, je naša narodna dolžnost, da gremo vsi kot en mož v boj za domovino, da bo estonski narod še nadalje lahko živel.«

Boljševiki imajo nalog, naj estonski narod popolnoma uničijo, je dejal dr. Mace. »Mi poznamo to teroristično gospodstvo iz časov boljševiških okupacij v letih 1918 in 1939-41 ter poznamo zato le eno: boj! Sedaj, ko zahteva Sovjetska zveza našo domovino zase, je vstal proti temu estonski narod, ki smatra mobilizacijo za ljudsko glasovanje. Ob njenem zaključku lahko objavimo, da je dal estonski narod Sovjetski zvezi pred vsem svetom nedvoumen odgovor: Estonski narod se bo tako dolgo boril za svojo domovino in svoj narodni obstoj, dokler ne bo zajamčena njegova svoboda.«

Razkroj v Broz-Titovih vrstah

Broz-Tito je obsodil svojega generala na smrt

Beograd, 28. febr. »Obnova« poroča iz Zenice o razkroju, ki postaja v Titovah tolpah vedno bolj očividen. Z ozemelj, na katerih gospodarijo tolpe, ne beži le kmečko prebivalstvo, temveč se dnevno večajo številke v skupinah ali pa posamič k srbskim oddelkom prihajajočih prebežnikov, ki so bili večinoma kot »zanesljivi« borci »prostovoljno« mobilizirani, to se pravi, da so jih tolpe z ozemelj, ki so jih imele v svoji oblasti, prisilno odpeljale in uvrstile v Titove vrste. Preko skoraj meter visokega snega prihajajo ti begunci izmozgani, lačni, skoraj zmrznjeni in raztrgani ter pripovedujejo o grozotah, ki so jih morali preživeti pod vlado »ljudskih osvoboditeljev«, o pokolju celih rodbin, o ropanju in uničevanju vasi. Ta obupen položaj v tolovajskih vrstah je povzročil tudi obračunavanje med raznimi voditelji, ki si medsebojno delajo očitke zaradi neuspelih nastopov. Tako je bil pred kratkim zaradi svojega neuspeha in zaradi uničenja svojega oddelka obsojen na smrt prosluli tolovaj in poveljujoči Titov general Savo Orovič. Da bi ušli podobni usodi, so mnogi tolovajski poglavarji s svojimi oddelki raje prešli k nasprotniku. O takih prestopih poročajo že iz mnogih krajev.

Berlin, 28. febr. Na srednjesrbskem področju se je te dni uspešno nadaljeval nek nemški nastop proti tam zbranim tolovajskim oddelkom. Presenečenje sovražnika je bilo tako popolno, da je tolpa poleg številnih mrtvih izgubila tudi preko 700 ujetnikov. Nadalje je bilo zaplenjenih 5 strojnic, okrog 200 pušk in mnogo streliva in več oskrbovalnih naprav.

Policijska ura za mlade deklice v New Yorku

Ženeva, 28. febr. Londonski »Daily Express« poroča, da je zavzelo pohajkovanje tako imenovanih »Victory Girlsov«, ki čakajo na Times Squaru na vojake, ki prihajajo na dopust, tak obseg, da so se morala newyorška policijska oblastva odločiti za uvedbo policijske ure za deklice, ki so mlajše od 16 let. Policija ima nalog, da taka dekleta po deseti uri zvečer aretira, ako bi jih dobila na cesti.

Ta ukrep so morali uvesti že v kakih 500 drugih mestih. Iz New Yorka javljajo vsak teden o več sto primerih pobega mladih deklet od doma. Često prihajajo iz manjših mest in vasi v New York, kjer kmalu padejo na stopnjo tako imenovanih »Victory Girlsov«. Posebni oddelki moške in ženske tajne policije dan in noč iščejo taka dekleta po beznicah, plesiščih in v čakalnicah avtobusov, ki vozijo v notranjost.

V zadnjem letu je morala newyorška policija iskati preko 3000 pogrešanih deklet- ki so bile stare od 13 do 20 let. V državi Kaliforniji so lani zabeležili 2100 primerov mladoletnega zločinstva.

Vichy, 28. febr. DNB. V soboto zvečer so ameriška letala bombardirala nekaj krajev v Indokini, med drugimi tudi pristaniške naprave v Tourani.

—II—

Angleško-turško nesoglasje

Zürich, 28 febr. Poročilo sovjetske agencije »Tass«, da so Angleži zadržali v Aleksandriji turški parnik »Trabzon« ter iztovorili z njega na njem že vkrcano vojno gradivo, so sedaj povzeli tudi turški listi. Dopisnik londonskega »Daily Telegrapha« v Ankari poroča, da se širijo v turški prestolnici govorice o ustavitvi angleških dobav orožja in petroleja Turčiji ter o odpoklicu turške letalske delegacije, ki naj bi prevzela angloameriške dobave. Dopisnik pravi, da v turškem zunanjem ministrstvu ne potrjujejo govoric o ustavitvi angloameriških dobav, vendar pripominja, da so prav ti glasovi »značilni za razpoloženje ki vlada sedaj v angleško-turških odnosih«. Dejstvo, da je v teh odnosih nastopil nek zastoj, je postalo jasno že v sredi februarja. Medtem se ni položaj prav nič razčistil. Ker niti Churchill, niti Eden nista v svojih govorih omenila Turčije, so tamkaj mnenja, »da britanska vlada nima namena izvršiti prvega koraka za razčiščenje sedanjega zatišja«.

Stockholm, 29. febr. Londonski dopisnik lista »Svenska Dagbladet« poroča: Vsi znaki kažejo, da bo Anglija kmalu obnovila vse napore, da razčisti turško-zavezniške odnošaje. — Dopisnik smatra za pomembno, da se niti Churchill niti Eden nista dotaknila Turčije v svojih govorih, in to posebno, ker so v spodnji zbornici na široko obravnavali položaj drugih nevtralnih držav. Zato zaključuje, da hoče Anglija pustiti odprto pot za nadaljnja pogajanja. Glede na rusko reakcijo zaradi ponesrečenega angleškega poskusa, da zavleče Turčijo v vojno, se ne more še ničesar določnega reči. Z izjemo nekaterih časnikarskih intermezzov kaže, da Rusi prav tako čakajo kot Angleži.

Stockholm, 29. febr. »United Press« javlja iz Kaira, da tam na odločilnih mestih priznavajo, da je Turčija po obeh konferencah v Kairu revidirala svoje stališče do zaveznikov in to potem, ko ni prišlo do sporazuma pri anglo-turških razgovorih štabov vojske. Turki se pa zavedajo, kakšne žrtve bi zahteval njihov vstop v vojno.

Strašen zločin goriške Osvobodilne fronte

Pokolj 15 nedolžnih žrtev v Cerknem

Dne 5. februarja ob petih zjutraj je v Cerknem padlo petnajst ljudi pod kroglami komunističnih razbojnikov, ki so svoje žrtve še po smrti hoteli umazati, čas da so bili narodni izdajalci. Umorjeni so bili sledeči:

1. Piščanec Lado, kaplan, Barkovlje.
2. Sluga Ludvik, kaplan, Visoko pri Kranju.
3. Bevk Filip, kmet, Cerkno.
4. Paa Pavla, učiteljica, rojena na Otlici, stanujoča v Cerknem.
5. Sedej Pavla, šivilja, Cerkno.
6. Mlakar Anton, kmet, Lazec.
7. Ambrožič Janez, zidar in kmet, Otalež.
8. Bogataj Rudolf, čevljar, G. Lazne.
9. Zorzut Karlina, hišnica, rojena v Kojskem, doma v Cerknem.
10. Eržen Angela, šivilja, Cerkno.
11. Mezek Katarina, kmetica, Cerkno.
12. Purgar Malka, služkinja, Zakriž.
13. Rojc Franc, trgovec, Cerkno.
14. Bavcon Josip, šofer, Gradiška.
15. Kavčič Albert, mesar in strojar, Cerkno.

Lado Piščane

Ludvik Sluga

Posebno poročilo, ki ga je o tem nezaslišanem zločinu izdala komunistična VOS v Cerknem, trdi, da so ubiti tvorili organizirano skupino narodnih izdajalcev, ter navaja enajst zločinov, katere so baje zakrivili nad slovenskim narodom. Razbojniška OF seveda mora tako ali tako opravičiti svoje grozodejstvo. Mi pa vemo, da je bila njihova edina krivda ta, da so bili pošteni in zavedni Slovenci in ne komunisti. Med ustreljenimi sta tudi dve članici družine zadnjega goriškega nadškofa dr. Sedeja, in sicer Sedej Pavla in Mezek Katarina. Cerkljanski pokolj je silno odmeval po vsej Goriški ter je marsikateremu zaslepljencu, ki je še videl v kom. OF osvobodilno gibanje, odprl oči. Ali je to gibanje res narodno, če pobija najidealnejše narodnjake? Ostremu opazovalcu pa tudi ne bo ušlo dejstvo, da med prim. banditi sumljivo poka; papirnata stavba, zgrajena z nasiljem, se podira in rdeča garda divja s podvojeno silo, da bi ustrahovala zasužnjeno ljudstvo, ki je spregledalo in spoznalo, da se za mamljivimi besedami zlagane OF skriva boljševiško nasilje ali smrt.

Lado Piščanec,

cerkljanski kaplan, je bil doma iz Barkovelj pri Trstu, kjer se je rodil 16. junija 1914. Tam je preživljal svoja otroška leta. Gimnazijo je študiral v Gorici v nadškofijskem malem semenišču, kjer se je že poskušal v poeziji in petju. To je bil vesel in veder fant, ki je ves gorel za versko in narodno delo. Zato je po maturi stopil v semenišče, da bi se posvetil Bogu in narodu. L. 1938 je pel novo mašo in kmalu je nastopil svojo prvo službo kot kaplan v cerkvi sv. Ignacija na Travniku v Gorici. Tu je tri leta pridigal, zbiral slovenske otroke, jih učil slovenski moliti ter vzbujal v njih ljubezen do domače govorice. Iz Gorice je šel za nekaj mesecev v Št. Vid pri Vipavi, kjer je organiziral pevski zbor in otroški vrtec. Nato pa so ga poslali v Cerkno, kjer so ga ljudje brž vzljubili. S Piščancem so primorski Slovenci zgubili vzornega mladega duhovnika in nadebudnega liričnega pesnika.

Ludvik Sluga,

drugi cerkljanski kaplan, pa je bil doma od Sv. Lucije. Rodil se je sicer v begunstvu na Visokem pri Kranju (24. avgusta 1917), a bil je pravi tolminski človek, priden, molčeč, delaven ter zvest Cerkvi in narodu. Tudi on je obiskoval gimnazijo v Gorici v nadškofijskem malem semenišču ter je po maturi šel v bogoslovje. Po novi maši je nastopil svojo prvo službo v Cerknem, kjer ga je zadela bratomorna roka »osvoboditeljev«, ki je nasilno pretrgala nit življenja mlademu idealnemu duhovniku, ki bi še mnogo lahko storil v vinogradu Gospodovem in na narodnem polju.

* * *

Toda kom. OF se je to pot zmotila, kakor že večkrat. Mislila je, da bo s strahovlado zatrla in uničila odpor, ki se po vsej primorski zemlji dviga in raste proti njenemu nenarodnemu početju; toda kri mučenikov je seme novih borcev za pravično stvar. Cerkljanskim žrtvam pa večna slava!

Novo mesto v znamenju podpisovanja vsenarodne protikomunistične spomenice

Novo mesto, 27. febr.

Protikomunistična vsenarodna spomenica, ki so jo predsedniku pokrajinske uprave, generalu Rupniku, izročili lani o božiču slovenski narodni predstavniki, najvidnejši možje našega javnega življenja, je zajela ves narod.

Vse ljudstvo se je dvignilo, da s podpisi spomenice obsodi komunizem in se postavi ob stran onim, ki mu s pozitivnim delom grade lepšo bodočnost. Število podpisov raste vsak dan. Delavstvo se je odzvalo v impozantnem številu. Ljubljančani jo podpisujejo še zdaj — uradniki, dijaki pa tudi ostali meščani.

Najbolj preizkušena je bila v času komunističnega divjanja na Slovenskem Dolenjska. Komunisti so jo s svojimi zločinstvi domala uničili. Grobovi, ruševine, zapuščeni domovi, porušene šole in oskrunjene cerkve so posledica komunistične pobesnelosti.

Razumljivo je, da se je podeželje prvo obrnilo proti komunizmu. Ni ga namreč spoznavalo iz komunističnih letakov, ampak iz dejanj komunistov. Zato je podeželje, naša Dolenjska, izrekla obsodbo nad komunizmom že takrat, ko je meščanstvo Ljubljane še oprezujoče stalo ob strani.

Sedaj je Dolenjska po svoji metropoli, Novem mestu, znova pokazala, na katero stran se postavlja v življenjskem boju, ki ga danes bije naš narod proti svojim odpadnikom, hlapcem mednarodnega komunizma. Tudi Novomeščani so v velikem številu potrdili to, o čemer so bili vedno trdno prepričani — kot pravi spomenica: »Danes odloča slovenski narod sam o svojem obstoju. Ali bo ohranil svoje življenje v veliki družini evropskih narodov ali bo izginil v morju krvave komunistične revolucije. Čut samoohranitve in koristi naroda so v tej usodni uri naš zakon!« Novo mesto je pokazalo, da ta zakon razume in mu sledi.

Komunistične burke s poslanskimi volitvami

Gradac pri Črnomlju, v februarju.

Z velikansko reklamo so komunisti spravili skupaj ljudi v Gradac na volišče. Na spored so namreč dali volitev poslanca. Ljudi se je res nekaj nabralo, ker so si obetali veliko zabave. Obetali so si nekaj povsem novega, originalnega, sploh nekaj takega, česar še nikoli niso ne videli, ne slišali. Celo za svojega kandidata so se med seboj pogovorili, čeprav so že vnaprej vedeli, da njihov predlog pri tako svobodnih volitvah naravno ne bo vzet na znanje.

Kandidat je bil namreč že vnaprej določen od partije. Po uvodu, v katerem se je komunistični govornik in vodja volitev kar cedil fraz o svobodi, enakosti in bratstvu, so zbrani ljudje poslušali: »...in ker smo povsod izvolili za poslanca moža, bomo pri vas naredili izjemo ter izvolili najbolj zaslužno žensko iz okolice. Predlagam našo tovarišico Zugelj Alojzijo iz Podzemlja.« Vse je ostrmelo, saj o tej ženski ni vedel nihče nič priporočljivega. Vsi so bili pripravljeni na protest; če bi govornik vprašal, kdo glasuje zanjo, se ne bi dvignila nobena roka. Toda ta je dvignil grozeče prste in z nič dobrega obetajočim glasom vprašal: »Je kdo proti? Naj dvigne roko!« Gorje mu, kdor bi se drznil ugovarjati; to so pametni volilci takoj spregledali. Nekje v kotu se je oglasil vreščeč glas: »Živio!« Govornik, doma nekje iz Ljubljane, si je zadovoljno pogladil trebuh in se lepo zahvalil navzočim za tako soglasen izraz narodove volje. Veliko jih zadnjih besed ni več slišalo, ker so rinili z vso naglico na prosto, da se na varnem od srca nasmejejo »svobodnim volitvam« in novo izvoljenemu poslancu, ki je v osebi Dančkove Lojzke na vso moč ponosno korakal proti domu.

O življenju Indijancev boste brali v prihodnji SVETOVI knjigi, ki bo izšla čez nekaj dni.

Demon uničevanja na delu

Komunistična tolpa je v noči od nedelje na ponedeljek zažgala iz gole uničevalne strasti šolo na Rakeku Škoda znaša 3 in pol milijona lir

V noči od 27. na 28. februar 1944 so komunisti zažgali poslopje ljudske šole na Rakeku, kjer je imela svoje prostore tudi meščanska šola na Rakeku. To poslopje je popravila občina: popravila so bila končana 23. t. m. Pouk na ljudski šoli se je pričel 24. februarja 1944, dočim se na meščanski šoli pouk še ni pričel, ker učiteljstvo še ni dobilo potnih dovoljenj.

Stavba je pogorela do tal z vsem inventarjem ljudske in meščanske šole. Šola je bila enonadstropna in je zavzemala 26.60×15.14 m zazidane ploskve. Na poslopju samem se škoda ceni približno na 3,000.000 lir. Inventar je bil za začetek pouka povsem kompletiran; obsegal je pohištvo, prirodopisno, fizikalno in kemično zbirko in ostale pripomočke za pouk. Vrednost inventarja je znašala približno pol milijona lir. Z inventarjem je zgorel tudi del arhiva meščanske in ljudske šole, spričevala in krstni listi otrok. V šoli je stanovala šolska služkinja gdč. Brezovšek Tončka; zgorelo ji je pohištvo in par težkih čevljev, ostalo je rešila, ko je opazila požar.

Po izjavi šolske služkinje so morali komunisti vdreti skozi glavna vrata. Okoli polnoči jo je zbudilo streljanje, nekako ob pol dveh zjutraj je zaslišala hojo in ropot v pritličju, kmalu zatem je opazila ogenj. Sama se je rešila skozi okno. Požar je bilo ponoči nemogoče gasiti zaradi streljanja, poleg tega pa že od sobote opoldne ni bilo dotoka vode iz rezervoarja, ki se nahaja v občini Cerknici. Kakor se je izvedelo, je bil dotok vode načrtno preprečen.

Šola na Rakeku je bila brez vsakega strateškega ali kakršnega koli drugega pomena, ki bi bil važen za borbo. Njen požig je treba vzeti kot pristen izraz uničevalne strasti, ki preveva komunizem.

O požigu je bil sestavljen tudi uradni zapisnik, iz katerega smo povzeli gornje poročilo.

Dolenjska v borbi proti komunizmu

Novo mesto, 27. februarja.

Na Dolenjskem so se že davno vsi ljudje naveličali komunizma in so se ogorčeno obrnili proti njemu. Dan za dnem prihajajo številni begunci z dežele v Ljubljano in v Novo mesto. Ljudje beže pred komunističnim nasiljem in pred mobilizacijo. Komunisti so že povsod razglasili mobilizacijo in groze onim, ki se ne bi odzvali, z najhujšimi kaznimi. Zadnje čase so proglasili za skrivače smrtno kazen. Vse grožnje pa ne pomagajo nič. Možje in fantje se skrivajo po hostah ali po vaseh v podzemeljskih prostorih, kjer čakajo prve priložnosti, da bodo lahko zbežali iz območja, v katerem divjajo komunisti. Enega samega dne, 20. febr., se je javilo v Novem mestu nad 100 skrivačev. Vsi so se prijavili k domobrancem.

Komunistične tolpe žive v skrajno bednih razmerah. Moštvo kar gine. Veliko komunistov pade v boju, mnogo jih pomre za nalezljivimi boleznimi, ki precej razsajajo med njimi, veliko pa jih tudi pobegne. So komunistične edinice, v katerih je le nekaj zvestih starih komunistov, ki skupno s komandanti in politkomisarji s silo in grožnjami drže moštvo, da se jim ne razbeži. Politkomisarji govore, kako so žrtve za »narodno svobodo« potrebne, mobilizirani naj zato napnejo vse sile, da bodo zmagali. Predajati se domobrancem ali Nemcem je nevarno, tako pravijo, ker ti takoj ubijejo vsakega, ki se preda. Kakšne skrbi povzroča komunistom številčno upadanje njihovih vrst, se vidi iz tega, da so pred dobrim tednom razglasili v Trebnjem mobilizacijo žensk od 18. do 30. leta.

Pred kakim tednom se je javilo v Novem mestu več prisilnih mobilizirancev, ki so povedali, da so nekatere komunistične »čete« zaradi pobegov in izgub v bojih silno skrčene in da štejejo le še okoli 25 mož.

Med prebivalci delajo komunisti silno propagando. Govore, da imajo velikanske podpore od Angležev, a pri tem prihajajo sami s seboj v nasprotje. Isti komunisti, ki toliko govore o angleških podporah, nosijo prebivalstvu v podpisovanje spomenico. Spomenica je naslovljena na angleško vlado. Komunisti zahtevajo od Angležev pomoč in jim ogorčeno očitajo, da jim doslej niso nič pomagali.

Domobranske posadke na Dolenjskem so stalno v borbah s komunisti. Komunisti imajo v teh spopadih velike izgube. V enem samem spopadu novomeške posadke s komunisti je padlo okoli 70 komunistov. V tem boju je padel tudi prosluli komunistični »major«, bivši topničarski podporočnik Bogdan Zaplotnik, znani izdajalec. Zaplotnik je bil zadnje čase pri komunistih komandant »II. diviziona XV. brigade«. Zaplotnik je znan, ker je še lansko leto pošiljal svojim tovarišem, bivšim jugoslovanskim oficirjem, pozive, naj mu slede na njegovi izdajalski poti. Zdaj je prejel za svoje izdajstvo zasluženo plačilo.

—II—

Bencin in petrolej za obrtnike

Obrtniki, ki prejemajo pri Pokrajinskem pooblaščencu za trgovino bone za bencin in petrolej kot pomožno sredstvo brez posebne pismene prošnje na podlagi seznamov, se opozarjajo, da morajo meseca marca dvigniti bone po strokah in imenskih začetnih črk v naslednjih dneh: Mizarji A—O 1. marca; P—Ž 2. marca. Slikarji in pleskarji 3. marca. Urarji, torbarji in knjigovezi 4. marca. Mehaniki 6. marca. Kleparji in ključavničarji 7. marca. Elektrotehniki in steklarji 8. marca. Krojači, modistke in krznarji A—L 9. marca; M—Ž 10. marca.

Upravičenci se opozarjajo, da dobe bone le na dan ki je določen za njihovo stroko. Zamude se ne upoštevajo.

Gospodarstvo

Cene testenin. Za uvožene testenine so določene sledeče najvišje cene: pri Prevodu na debelo 100 kg 343 lir franko skladišče, vključno vse javne dajatve, pri trgovcih na drobno 3.95 lire za 1 kg franko prodajalna.

Cene semenskega olja. Za uvoženo semensko olje so določene naslednje najvišje cene: pri Prevodu na debelo 100 kg 1679.60 lire franko skladišče, vključno vse javne dajatve, pri trgovcu na drobno za 1 liter 16.80 lire franko prodajalna brez embalaže.

Omejitev potrošnje v Zedinjenih državah. V Zedinjenih državah so uvedli za bližnjo bodočnost nadaljnjo omejitev porabe konzerv, svežega sadja in zelenjave, javlja »EFE« iz Washingtona. Istočasno bodo obroki rezerv in sadja zmanjšani za 43 odstotkov, zelenjava pa za 19 odstotkov.

Gospodarski položaj v protektoratu. Na glavni letni skupščini Narodne banke za Češko-Moravsko je dal generalni guverner banke dr. Dvořak poročilo o razmerju zavoda do gospodarskega razvoja v Protektoratu. Pri tem je omenil, da so vse produkcijske panoge v polnem razmahu in polnoštevilno zaposlene, iz česar rezultira, da se je temu odgovarjajoče dvignilo vsesplošno narodno premoženje.

Padec cen živega srebra. Na severnoameriškem trgu živega srebra so padle cene ponovno, kakor nam sporočajo iz New Yorka. Za steklenico živega srebra je treba sedaj plačati 130 dolarjev, baje pa je cena padla že na 125 dolarjev. Ker so cene tako padle, je računati s padcem proizvodnje in strokovnjaki menijo, da bo proizvodnja v letu 1944 padla za tretjino lanske proizvodnje.

Tudi Amerika mora varčevati. Predsednik »Anaconda Copper Mining Co.« je izjavil, da so ameriške zaloge bakra, svinca in cinka zaradi vedno večjih potreb oborožitvene industrije jako majhne; vsekakor pa je potrebna izredna štednja, ker teh kovin ne bo tako hitro mogoče dobiti v dovoljni količini.

Iz Trsta

Hud požar. Iz neznanega razloga je začela goreti kmetija v Tržiču. V ognju so bili kaj hitro skednji s precejšnjimi množinami krme. Gasilci so lahko preprečili le razširjenje požara. Škode je bilo okrog 150.000 lir.

Pošiljanje paketov v inozemstvo. Poštna uprava v Trstu objavlja: S takojšnjo veljavo je dovoljena izmenjava poštnih paketov v teži do 5 kg z naslednjimi deželami: Albanijo, Belgijo, Bolgarijo, Hrvatsko, Dansko, Estonsko, Finsko, Francijo, Nemčijo in češkim protektoratom, Moravsko, Grško, Letonsko, Litvo, Luksemburgom, Monakom, Črno goro, Norveško, Poljsko, Romunijo, Belo Rusijo, Srbijo, Slovaško, Slovenijo in Madžarsko.

Premiera v gledališču. V četrtek, 24. t. m. ob 18.15 premiera Bellinijevo »Mesečnice« v Verdijevem gledališču z Margerito Carosio v glavni vlogi.

Velika tatvina. V eni zadnjih noči je bila izvršena v konfekcijski trgovini Viljema Genela na trgu Šansovino velika tatvina. Neznani svedrovci so vlomili v trgovino in odnesli za okrog 400.000 lir raznega manufakturnega blaga. Škoda je krita z zavarovalnino.

Iz Gorice

Pokrajinski upravni odbor je v svoji seji 21. februarja pretresal in odobril celo vrsto upravnih ukrepov, ki se tičejo delovanja podrejenih občin.

Umrl je notar dr. Ernest Colantti (Klavčič) po kratki bolezni. Star je bil 64 let.

Maša zadušnica za cerkljanske žrtve je bila v četrtek, 24. februarja, v cerkvi sv. Ignacija na Travniku v Gorici. Pel je semeniški pevski zbor.

Razstrelilni naboj v travi. V goriški okolici se je 14-letni kmečki fant peljal s kolesom v mraku domov. Na ozki stezi, v katero je segala trava, ni videl novarnega naboja in zadel s sprednjim kolesom vanj. Pri tem je naboj eksplodiral. Hudo ranjenega ponesrečenca so prepeljali v goriško bolnišnico.

Posebno sodišče v Gorici. V marcu bo v Gorici prvič zasedalo posebno sodišče za javno varnost, ki bo odločalo o prizivu državnega tožilca proti razsodbi posebnega sodišča za javno varnost v Trstu, ki je obsodilo nekega Bruna Bavarellija na dosmrtno ječo, ker je v oktobru lanskega leta v Vidmu umoril policijskega agenta Lisina Friza, ki ga je aretiral ter hotel odpeljati na kvesturo. Bavarelli je bil najprvo obsojen na 30 let zapora. Državni tožilec je ugovarjal in pri ponovnem procesu, ki je bil v Trstu, so ga obsodili na dosmrtno ječo. Drž. tožilec tudi to pot ni bil zadovoljen, ker je bil zahteval smrtno kazen, ter se je pritožil. Sedaj se bo torej Bavarellijeva usoda odločila v Gorici.

Izraelove mreže nad svetom

Jud prodaja včasih tudi ceneje, izpod tržne cene — ne iz ljubezni do ljudi, temveč da spodkoplje ostale tekmece in potem obvlada ves trg.

O tem pišejo protokoli: »Da ne bi bil kapital oviran v svojem delovanju, mora doseči svobodo z monopolizacijo industrije in trgovine, in to že izvaja nevidna roka po vsem svetu. (p. V—6).

Razen teh monopolov, ki so si jih priborili z denarjem in zvijačami, imajo še drug monopol, kjer se ostali ljudje ne udejstvujejo; to je monopol v trgovini s sužnji in belim blagom, kjer služijo Judje počenši od zvodnika preko mednarodne organizacije za trgovino z dekleti do javnih hiš, kjer se prodajajo za drag denar dekleta in alkohol.

Industrija

Skoraj vsa industrija na svetu, posebno pa težka industrija, je v judovskih rokah. Od Judov je tedaj odvisna večina delavstva, od njih je odvisno, da se reši v praksi in na zadovoljiv način vprašanje pravičnega plačila delavcev, vprašanje zdravega odnosa med delom in kapitalom.

Tega pa nočejo! Kakor zlato ali borza, tako jim je tudi vsa industrija samo sredstvo za dosego njih cilja, nadvlade nad svetom.

Najprej so porušili rokodelske zadruge, takozvane cehe, češ da one ovirajo svoboden razvoj obrti ter industrije. To se jim je posrečilo za časa francoske revolucije. Tako so se mogli sami vmešavati v industrijo. Postavili so jo na spekulativno podlago, tako da imajo na eni strani možnost hiperprodukcije in kopičenja blaga, na drugi strani pa izgovor za konkurenčno ali bolje oderuško plačevanje delavcev. Te delavce zastrupljajo potem z alkoholom, jim kažejo v izložbah, na ulici in v filmu vse razkošje in naslado mestnega življenja in jih nazadnje s svojimi agenti, revnimi Judi, hujskajo zoper kapitalizem! Vendar kažejo s prstom vedno samo na nejudovski kapital. Tako uničujejo vso industrijo nejudov, dobivajo v svoje roke njih premoženje. Delavske mase pa jim služijo kot armada za izvedbo revolucije! O tem pišejo.

Industrija mora privabiti z dežele ves kapital in vse delavstvo. Tako bomo dobili v svoje roke s špekulacijo ves svetovni kapital. To bo vrglo vse goje (nejude) v vrste proletarcev in tedaj bodo ti klonili pred nami, samo da dobe košček kruha. Kot pomožnega sredstva za uničevanje nejudovske industrije se bomo posluževali poleg špekulacije še razkošja, ki je pri gojih tako razvito in požre toliko denarja.« (VI-4.)

Delavce privabijo v mesto z lepimi obljubami; postavijo se na čelo delavskih organizacij z bojevitimi gesli za dosego boljših plač in jih potem izigrajo. To je razvidno iz nadaljnjega poglavja sionskih zapiskov:

»Zvišali bomo delavske plače. Vendar to zvišanje ne bo koristilo delavcem, ker bomo istočasno povzročili podražitev nujno potrebnih življenjskih predmetov pod pretvezo nazadovanja v poljedelstvu in živnoreji. Poleg tega bomo umetno in temeljito izpodkopavali vire proizvodnje, navadili bomo delavce na anarhijo in pijančevanje...« (VI-5).

Nejudovsko industrijo so uničevali in svojo dvigali med zadnjo svetovno vojno v Ameriki na sledeči način: za predsednika vojnega sveta je bil imenovan Jud Bernhard M. Baruch. Vse gospodarstvo države USA mu je bilo podrejeno, o vsem je odločal: kdo dobi surovine ali posojilo, je moral predložiti prošnjo z obširnim utemeljevanjem in razkazovanjem svojega podjetja.

S tem rafiniranim »trikom« so silili Judje ostala podjetja, da pokažejo karte o svojih podjetjih. Nazadnje jim niso dovoljevali niti potrebnih surovin ter jih prepustili polomu. Celo za gradbo šole so odrekli zaprošeni kredit 8 milijonov dolarjev, medtem ko je dobil prijatelj Jud obilo denarja za gradbo gledališč in kinematografov.

V svojem načrtu gre Jud naprej in pravi v poglavju III/14: »Pripravili bomo s tajnimi sredstvi splošno krizo in potem vrgli istočasno v vseh deželah cele množice delavcev na cesto. Te množice bodo z navdušenjem prelivale kri onih, ki so jih v svoji preprostosti in nevednosti zavidali od svoje mladosti sem.«

Tudi to se že izvaja. Nastajale so po svetu gospodarske krize, za katerih vzrok nihče ni mogel vedeti ter si jih razložiti. Na milijone delavcev je bilo v posameznih deželah brezposelnih, na milijone ljudi je umiralo zaradi bede v času, ko se je v Ameriki uničilo žita za prehrano 100 milijonov ljudi. Trideset milijonov ljudi je bilo pred vojno brezposelnih, in večina brezposelnih ali slabo plačanih delavcev je pripravljena armada Judov za prelivanje krvi nejudovske inteligence in samostojnega kmeta.

Tako razumemo, zakaj rušijo naši komunisti tovarne in rudnike. Točno po navodilih, kot jih najdemo v sionskih zapiskih.

Nemčija je tu najprej prekrižala judovske načrte, postavila se je na pravilno stališče, da je denar zaradi človeka, ne pa človek zaradi denarja. Ni se več gledalo na takojšnjo rentabilnost investicij v razna dela, šlo je za to, da so bili delavci vsi zaposleni ter uvrščeni v delovni proces.

Posest zemlje

Judje niso kmetovalci. Pa so se kljub temu spomnili, da bi si prisvojili zemljišča na deželi. Zakaj? Graščak, večji posestnik, trden kmet bi mogel biti kot posestnik neodvisen od Juda. Jud pa noče videti neodvisnih ljudi, on hoče imeti samo sužnje. A kako spraviti ljudi ob posest, ko je ščitil ljudi in posest pred 100 leti še zakon?

Najprej so vrgli Judje s pomočjo svojih agentov v svet nauk »o svobodi zemljišč«, da bi smel vsakdo svobodno razpolagati s svojo zemljo. Kmečko posestvo se sme tedaj zastaviti za dolg, se delno odprodajati, razdeljevati itd. Ko so to dosegli, so se spravili še nad spremembo zakona o dednem pravu: vsi otroci so enakovredni, treba je razdeliti premoženje na vse enako. Enkrat se je dalo večje posestvo deliti med brate, v drugo se je moralo izplačevati na deleže. Ker po večini ni bilo denarja, si je kmet sposojal denar od vaškega oderuha ali židovske banke.

Poteze so bile dobro preračunane: oni, ki je dobil izplačan svoj del, je redkokdaj denar pametno porabil, prestregel ga je v precejšnjem delu Jud. Tudi posestvo je moralo končno po nekaj desetletjih če ne prej pasti v njegove roke. Tako je imel nazadnje Jud vse skupaj v svojih rokah, posestvo in denar.

Kundmachungen des Ernährungsamtes

Nachträgliche Verteilung von Maismehl

Da der »Prevod« nicht im Stande gewesen ist, sämtlichen Händlern rechtzeitig Maismehl zuzuteilen, werden die noch ausständigen Händler später mit ihm beliefert werden. Deshalb sollen Verbraucher die für den Maismehlbezug bestimmten Abschnitte der Lebensmittel- und Zulagekarten aufhaben, bis die Händler, die noch kein Maismehl erhalten haben, dieses beim »Prevod« beheben.

Abgabe von Bestellscheinen an Händler

Sämtliche Empfänger der vom Städtischen Versorgungsamt in Laibach ausgegebenen Lebensmittelkarten werden beauftragt, sofort nach dem Empfang der Karten sämtliche Bestellscheine, diejenigen für Fleisch ausgenommen, bei ihren ständigen Belieferern von rationierten Lebensmitteln abzugeben. Verbraucher, die sich ganztäglich in öffentlichen Küchen, Mensen oder Gasthäusern verköstigen, sollen dort die Bestellscheine abgeben. Wer keine Bestellscheine abgibt, ist nicht berechtigt auf Lebnsmittelkarten anfallende Nahrungsmittel zu verlangen, obwohl er beim Händler angemeldet ist.

Nach Laibach Zugesiedelten, die erstmalig Lebensmittelkarten bekommen haben, sollen sofort nach dem Erhalt der Karten beim »Prevod« — Novi trg 4-II., Zimmer 12, wegen Eintragung des Händlers vorsprechen. Neue Bezieher von Kranken- oder anderen Zulagen haben sich ebenfalls dort zu melden, da jede Veränderung der »Prevod« allein bewilligen kann. Händlern, die mehr Abschnitte abgeben als sie Bestellscheine vorgelegt oder Zulagen angemeldet haben, werden die auf solche Abschnitte abgegebenen Waren nicht anerkannt und werden sie wegen lässiger Geschäftsführung noch bestraft werden.

Abgabe von Bestellscheinen an »Prevod«

Jeder Händler hat nach Erhalt der Bestellscheine von seinem Verbraucher, diese nach Haushalten zusammenzuheften und auf der Rückseite den Namen und die Anschrift des Familienoberhauptes aufzuschreiben. Diese Bündel hat er nach der Buchstabei so zu ordnen, wie das ständige Verzeichnis seiner Verbraucher zusammengestellt ist. Neue, vom »Prevod« eingeschriebene Verbraucher, sind am Ende anzuschliessen. So geordnete Bestellscheine sind spätestens bis zum 10. III. l. J. in einer Papiertüte, auf welcher die Zahl von einzelnen in der Tüte enthaltenen Bestellscheinen anzuführen ist, abzugeben.

Wiederum werden jene Händler, die uns bis jetzt noch nicht die Vorräte vom Salz und von Zündhölzern am Tage des 1. Feber l. J. angemeldet haben, aufgefordert, dies ehestens zu tun, widrigenfalls ihnen die Zuteilung von Lebensmitteln künftighin eingestellt werden wird.

Obvestila Prehranjevalnega zavoda

Naknadna delitev koruzne moke

»Prevod« ni mogel vsem trgovcem pravočasno izdati koruzne moke, zato jo bodo izostali trgovci prejeli pozneje. Potrošniki naj pridržijo za koruzno moko določene odrezke živilskih nakaznic in dodatkov dotlej, da dvignejo trgovci koruzno moko, ki jo še niso prejeli.

Oddaja naročilnic trgovcem

Vsem prejemnikom živilskih nakaznic, ki jih je izdal mestni preskrbovalni urad v Ljubljani, naročamo, da takoj, ko prejmejo nakaznice, oddajo vse naročilnice, razen onih za meso, pri svojih stalnih dobaviteljih racioniranih živil. Potrošniki, ki se celodnevno hranijo v javnih kuhinjah, menzah ali gostilnah, naj naročilnice oddajo tam. Kdor naročilnic ne odda, ni opravičen zahtevati na živilsko nakaznico odpadajočih živil, četudi je prijavljen pri trgovcu.

Priseljenci v Ljubljano, ki so na novo prejeli živilske nakaznice, naj se takoj po prejemu nakaznice zglasijo pri »Prevodu«, Novi trg 4-II., soba 12, zaradi vpisa trgovca. Tudi novi prejemniki bolniških ali drugih dodatkov se morajo zglasiti istotam, kajti vsako spremembo smo dovoliti le »Prevod«. Trgovcu, ki bi oddal več odrezkov kot je predložil naročilnic, ali kakor ima prijavljenih dodatkov, na take odrezke izdanega blaga ne bomo priznali in bo še kaznovan za neredno poslovanje.

Oddaja naročilnic Prevodu

Vsak trgovec naj sprejme od svojega potrošnika naročilnice, jih spne po gospodinjstvih in napiše na zunanjo stran ime in naslov glavarja družine. To svežnjo naj uredi po abecednem redu tako, kot je sestavljen stalni seznam njegovih potrošnikov. Novi priglašenci, ki jih je vpisal »Prevod«, naj se priključijo na koncu. Tako urejene naročilnice je oddati najkasneje do 10. marca 1944 v papirnati vrečici, na katero naj napiše število posameznih naročilnic, ki so v vrečici.

Ponovno opozarjamo one trgovce, ki nam še do danes niso javili stanja zaloge soli in vžigalic na dan 1. februarja 1944, da to storc čimprej, ker jim bo sicer dobava živil v bodoče ustavljena.

Za današnji dan

Koledar

Sreda, 1. sušca: I. kvatre; Albin, škof; Svitbert, škof; Dav, škof.

Lunina sprememba: 1. sušca prvi krajec ob 21.40. Herschel napoveduje ob jugu dež

Četrtek, 2. sušca: Simplicij, papež; Neža Praška, mučenica; izvolitev Pija XII.

Dramsko gledališče

»Namišljeni bolnik«. Red Sreda. Ob 16.

Operno gledališče

»Prodana nevesta«. Izven. Ob 16.

Kino Matica

»Gabrijela Dambrone« ob 15 in 17.30.

Kino Sloga

»Usoda« ob 15 in 17.

Kino Union

»5000 mark nagrade« ob 15.30 in 17.30.

Lekarniška služba

Nočno dežurno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Oddajniška skupina »Jadransko primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 1. marec:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdravi; vmes: 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 9.10 Koračnica, napoved sporeda v nemščini in slovenščini, nato koračnica — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Koncert malega orkestra pod vodstvom Stenoviča — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Vsakemu nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda — 17.15 Otroška ura, pravljice pripoveduje gdčna Maša Slavčeva — 17.45 Komorna glasba — 19 Veselo napevo izvaja vaška godba, sodelujeta Petan Franc, orglice, Stanko Avgust, harmonika — 19.30 Poročila v slovenščini, napoved sporeda — 19.45 Za Zimsko pomoč govori dr. Milko Kos. — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Iz opernega sveta, pojejo Heybalova, sopran, Čuden tenor, Fr. Lupša, bas, pri klavirju Marijan Lipovšek — 21 Glasba iz zvočnih filmov — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Nekaj napevov za lahko noč.

Za Zimsko pomoč

Prosimo, da prijazno sprejmete raznašalce tombolskih kart!

Iz pisarne odbora za »Zimsko pomoč« smo prejeli:

Gospod Bitenc Stanislav je daroval namesto cvetja na grob pok. Leopoldine Cankar »Zimski pomoči« 200 lir.

Stranka, ki je izgubila v sprejemni pisarni Zimske pomoči, Frančiškanska ulica, rokavice, jih dobi v pisarni Zimske pomoči, Gosposvetska ul. 2-I.

Za informacije glede »Zimske pomoči« kličite 47-57! Prostori »Zimske pomoči« so na Gosposvetski cesti 2II, desno. Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — ček. račun 16.580«!

SLOVENEC
2. marca 1944
9. ČETRTKOVA STRAN

bo posvečena
našemu delavstvu
in njegovi vztrajni borbi
proti komunizmu

Hausbesitzern und Mietern zur Beachtung

Es ist festgestellt worden, dass die Hausbesitzer die Vorschrift betreffs der Übernachtung in Privathäusern (Sl. list 31, 1942) nicht beachten, besonders gilt dies für die Bestimmungen des Artikels 3, laut dessen sie auf eigene Kosten und Verantwortung verpflichtet sind, ein Verzeichnis aller im Hause nächtigenden Personen, nach Wohnungen und Hausgemeinschaften getrennt, anzuschlagen. In vielen Fällen gibt es vorgeschriebene Verzeichnisse überhaupt nicht, eine grosse Zahl deren ist aber mangelhaft. Die Polizeidirektion macht die Betreffenden aufmerksam, dass sie binnen drei Tagen die Sache in Ordnung bringen, um Folgen vorzubeugen. Nach Ablauf dieser Frist werden Zuwiderhandelnde rücksichtslos bestraft werden. Polizeidirektion.

Hišnim lastnikom in najemnikom

Ugotovilo se je, da hišni lastniki ne upoštevajo predpisa o prenočevanju v zasebnih hišah, Sl. list kos 31 iz leta 1942, predvsem pa ne določbe čl. 3, po kateri so dolžni ob svojih stroških in lastni odgovornosti nabiti seznam vseh v hiši prenočujočih oseb, ločeno po stanovanjih in domačih skupnostih. V mnogih primerih predpisanih seznamov sploh ni, veliko število pa je netočnih. Uprava policije opozarja prizadete, da v treh dneh spravijo stvar v red, da ne bo posledic. Po tem roku bo kršitelje brezobzirno kaznovala. Uprava policije.

Bitte um Angaben

Alle jene Personen, welche zuverlässige Angaben über das Ableben Angehöriger der italienischen Wehrmacht (Offiziere, Unteroffiziere, Mannschaft) nach dem 8. September 1943 machen können, werden höflichst gebeten, davon dem italienischen Militärgeistlichen im Franziskanerkloster (Marienplatz 4) mündlich oder schriftlich Mitteilung zu machen.

Prošnja za podatke

Vse osebe, ki imajo zanesljive podatke o smrti pripadnikov italijanske vojske (častnikov, podčastnikov in vojakov) po 8. septembru 1943 so vljudno naprošene, da jih sporočijo ustmeno ali pismeno italijanskemu vojnemu kuratu v frančiškanskem samostanu (Marijin trg 4).

Boni za živila »Socialne pomoči« vrhovnega komisarja

Socialna pomoč Vrhovnega komisarja poziva vse podpirance, ki še niso dvignili nakaznice (bona) za živila v Frančiškanski ul. 6, naj jo takoj dvignejo. Bone Socialne pomoči Vrhovnega komisarja je dvigniti vedno zadnji petek v mesecu.

Dramsko gledališče

Sreda, 1. marca, ob 16: »Namišljeni bolnik«. Red Sreda.

Četrtek, 2. marca, ob 16: »Namišljeni bolnik«. Red Četrtek.

Jurčičeva proslava. V petek, 3. marca, bo v Drami kot proslava 100 letnice rojstva našega pisatelja Josipa Jurčiča uprizorjena dramatizacija njegove povesti »Deseti brat«, ki jo je napravil Pavel Golia. Pred predstavo bo govoril o pisatelju Jurčiču g. dramaturg Moder.

Moliere »Namišljeni bolnik«. Igrali bodo: Argan, namišljeni bolnik — J. Kovič, Belina, njegova druga žena — Gabrijelčičeva, Angelika, hči Argana, Cleantova ljubica — Verdonikova, Berald, Arganov brat — Sever, Cleant, Angelikin ljubimec — Verdonik, Diafoirus, zdravnik — Peček, Tomaž Diafoirus, njegov sin, zaljubljen v Angeliko — Nakerst, Purgon, Arganov zdravnik — Gorinšek, Fleurant, lekarnar — Raztresen, Bonnefoi, notar — Blaž, Toinetta, služkinja — Kraljeva, Luisona, mlajša hči Argana, sestra Angelikino — Juvanova. Režiser J. Kovič, scena po režiserjevem osnutku A. Gerlovičeva, kostumi J. Vilfanova.

Operno gledališče

Sreda, 1. marca, ob 16: »Prodana nevesta«. Izven. Cene od 36 lir navzdol.

Četrtek, 2. marca, ob 16: »La Boheme«. Izven. Cene od 36 lir navzdol.

V tekočem tednu bo po daljšem premoru zopet uprizorjena Puccinijeva opera »La Boheme«, ki nam bo prinesla zopet novo zanimivost. Valerijo Heybalovo v partiji Mimi in Manjo Mlejnikovo kot Musetto. Ostala zasedba običajna. Dirigent dr. D. Švara, režiser C. Debevec.

Opozarjamo, da bo sprejem v operno baletno šolo v nedeljo, 5. marca, ob 10 v Operi. Sprejemali bodo dečke in deklice od 10. do 14. leta. Pouk bo brezplačen. Plačevala se bo samo semestralna vpisnina po 50 lir. Otroci naj prinesejo k sprejemu kopalne ali lahke poletne obleke, telovadno copate in dijaške knjižice.

Poizvedovanja

V mlekarni pri gdč. Janežič na Poljanski cesti 3 se nahajajo 3 priporočena pisma iz Kranja, poslana od ge. Ljudmile Golob. Komur so ta pisma namenjena, naj jih, prosim, dvigne.

Dnevne novice

Opozarjamo cenjene naročnike, da so danes priložene položnice in prosimo, da naročnino čimpreje poravnate!

Mesečna rekolekcija ljubljanskih gg. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 3. marca. Začetek točno ob 17. Prej prostovoljna adoracijska ura. Zbirališče v hišni kapelici. Konferenca odpade zaradi postne pridige prevzvišenega v stolnici. Vsi ljubljanski gg. duhovniki vljudno vabljeni. — Vodstvo.

Rekolekcija za gospode z akademsko izobrazbo bo v sredo, 1. marca, ob 18 v Križenskah. Drugi dan ob 6.30 bo istotam skupna sv. maša. Udeležite se te rekolekcije polnoštevilno!

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek, 2. marca, v uršulinski cerkvi. Ob pol sedmih bo sv. maša z blagoslovom za žive in rajne člane bratovščine. Udeleženci dobe ta dan popolni odpustek pod navadnimi pogoji.

Za stare onemogle Ljubljančane v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je neimenovana gospa podarila 300 lir. Mestno županstvo izreka dobrotnici najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

V privatni Goršetovi risarski šoli se bo z mesecem marcem uvedel pomožni predmet, in sicer **nauk o plastični anatomiji človeškega telesa** za udeležence obeh tečajev A in B. Predaval bo g. prof. Mirko Šubic, akademski slikar, dve uri tedensko.

Guardinijev Svetj križev pot za postni čas in za težke čase zopet v prodaji!

Pisalne stroje boljše znamke, dobro ohranjene, kupujemo po najvišjih dnevnih cenah. EVEREST, Prešernova 44.

Staršem dijakov-ini in visokošolcev-ik priporočamo, da zaposlijo svoje hčere in sinove in jih prijavijo v nov strojepisni tečaj, ki prične 1., 2. in 3. marca. — Praktično znanje vsakomur vedno koristno. — Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji dijakov. — Vpisovanje dnevno. — Učnina zmerna. — Informacije, prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

Učite se strojepisja. — Praktično znanje koristno vsakomur sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu. Novi eno-, dvo- in trimesečni strojepisni tečaji pričenjajo 1., 2. in 3. marca. Moderna strojepisnica, desetprstna učna metoda. Vpisovanje dnevno. Učnina zmerna. — Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. — Informacije, prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

Izšel je
Codex iuris canonici
Zakonik cerkvenega prava
Prevedel in z novimi odloki priredil dr. A. Odar. XXXII./1054 strani. Cena elegantno vezani knjigi 250 lir. Do 10. marca 1944 znižana cena 220 lir.
LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
PRED ŠKOFIJO 5 — MIKLOŠIČEVA CESTA 5

V Ljubljani umrli od 18.—24. februarja: Antloga Herman, 50 let, bolnik, Vidovdanska 9; Stupica Ivan, 69 let, šolski upravitelj v p., Vodnikova 168; Štefe Jožef, 70 let, tiskarniški delavec, Japljeva 2; Perko Jera roj. Žužek vd. Jaki, 80 let, vdova tovarniškega delavca, Japljeva 2; Vidmar Marija roj. Lendaro, 44 let, žena železniškega strojevodje, Martina Krpana 5; Oberman Anton, 40 let, posestnik, Vidovdanska cesta 9; Polak Josip, 44 let, brivski mojster, Vidovdanska 9; Sedlak Amalija, 75 let, učiteljica v p., Cesta Viktorja Emanuela 20; Kerželj Alojzija roj. Lindič, 67 let, posestnica, Krovska 3; dr. Zore Janez, 68 let, vseuč. prof. v p., Petrarkova 12; Hasel Ivan, 83 let, železniški uradnik v p., Bleiweisova 4; Lunder Anton, 22 let, sin posestnika, Vidovdanska 9; Hrovatin Ana roj. Jugovar, 63 let, žena črkostavca, Resljeva 26; Oset Justi roj. Gaber, 63 let, restavraterka, Dronikova 12; Dovžan Ivan, 79 let, orožniški stražmojster v p., Hrenova 17; Bratina Ljudmila roj. Janežič, 47 let, žena okrajnega načelnika, Kočevje 94; Bratina Ljudmila, 11 let, hčerka okrajnega načelnika, Kočevje 94; Učak Marija, 70 let, šivilja, Vidovdanska 9; Bregant Adolf, 30 let, steklarski vajenec, Vidovdanska 9; Cankar Leopoldina, 52 let, vdova policijskega detektiva, Postojnska 22; Čebular Karolina roj. Supančič, 78 let, vdova računskega nadrevidenta v p., Beethovnova 16; Zalokar Ana, 74 let, zasebnica, Mestni trg 9; Sluga Anton, 81 let, finančni sluga v p., Tržaška 74; Segatin Karolina roj. Homec, 71 let, vdova čevljarja, Jeranova 5; Plehan Ana, 57 let, zasebnica, Zalokarjeva 4. — V ljubljanski bolnišnici umrli: Kovačič Frančiška roj. Brinovec, 54 let, žena posestnika, Mirna 9; Medja Frančiška, 65 let, šivilja, Studentovska 3; Pire Marija, 77 let, šivilja, Studentovska 2; Črepinko Terezija roj. Heinrichar, 55 let, žena podinšpektorja finančne kontrole, Šmartinska 100; Terščič Alojzij, 52 let, mlinarski pomočnik, Streliška 33; Otoničar Janez, 61 let, posestnik, Borovnica pri Rabi; Jakič Stefanija, 19 let, žena železniškega delavca, Cesta na Brdo 108; Sumi Ivan, 61 let, trgovec, Celovška; Intihar Anton, 65 let, računski inspektor v p., Bleiweisova 15; Tarman Janez, 39 let, delavec, Gozd 10, Kranjska gora; Vodišek Matilda, 48 let, dninarica, Loka pri Zidanem mostu; Tršan Marija, 6 mesecev, hčerka krojača, Domobranska 13.

Po preteku 10 minut hišnim starešinam ni dovoljeno svobodno kretanje po ulicah.

Nekaj prav zanimivih knjig
bo še izšlo v Slovenčevi knjižnici. Škoda bo, če jih zamudite. Vsaka dobra knjiga, ki bi vam lahko nudila tečno hrano, in gre mimo vas neopažena, je za vas izguba. Zato se naročite na Slovenčevo knjižnico! Boli cenenega razvedrila pač ne morete najti kot je lepa in dobra knjiga. Za te čase še prav posebej. Berite!

Novi grobovi

† **Matevž Oblak.** Umrl je 24. febr. Matevž Oblak, posestnik na Riglju, župnija Sv. Gregor. Sv. maša zadušnica bo 2. marca ob sedmih zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

† **Ivan Škerjanc.** Za vedno je zatisnil oči 68letni upokojenec tobačne tovarne g. Ivan Škerjanc. Blagega rajnega bodo pokopali 1. marca ob pol treh popoldne iz kapelice sv. Jakoba na Žalah. Sveta maša zadušnica bo v sredo, 8. marca ob sedmih v cerkvi sv. Cirila in Metoda.

† **Frančiška Prelogar.** Po dolgem in hudem trpljenju je v Zavodu za novo novotvorbe v Bogu zaspala posestnica na Mirni gospa Frančiška Prelogar, rojena Prijatelj. Rajnica leži na mrtvaškem odru splošne bolnice, pokopali pa jo bodo v četrtek ob enajstih dopoldne izpred pokopališke cerkve na pokopališču pri Sv. Križu. Sv. maša zadušnica bo 7. marca ob osmih v kapeli Vajenskega doma v Ljubljani.

Naj rajnim sveti večna Luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje!

Zgodovinski paberki

1. sušca

1792. leta je umrl drugi sin Marije Terezije cesar Leopold II. Kot naslednik prosvetljenca Jožefa II., ki je skušal s celo vrsto reform spremeniti habsburško monarhijo v enotno absolutistično urejeno nemško državo, pa moral zaradi prevelikega odpora Madžarov in drugih narodov opustiti svoj načrt, je moral Leopold najprej pomiriti razburjene duhove. Ogrom je vrnil ustavo, potolažil Belgijo ter z nekaterimi manjšimi koncesijami pomiril tudi druge narode svoje obsežne države. V glavnem je obdržal reforme in ustanove svoje matere, ki so se nato z le malo spremembami ohranile do 1848. leta. V zunanji politiki se je sprijaznil s Prusi, s Turki pa sklenil mir v Svištovu. Po kratki, komaj dveletni vladi mu je sledil cesar Franc II., zadnji vladar rimsko-nemške države in prvi avstrijski cesar.

1815. leta se je Napoleon, potem ko je potihoma zapustil otok Elbo, izkrcal v Cannesu v južni Franciji in po begu Bourbonca znova zavladal Francozom. Toda veliki Korz si je zastonj skušal pridobiti naklonjenost Francozov, zvesta mu je ostala le armada, ko pa je bila tudi ta v bitki pri Waterloo premagana, je bilo konec Napoleonove stodnevne vlade. Zaupajoč velikodušnosti Angležev se je predal v Rochefortu njihovemu admiralu, toda Britanci so svojega velikega nasprotnika vkrcali na ladjo in ga odpeljali na samotni otok Sv. Helene v južnem Atlantiku, kjer je razmišljal o svoji burni preteklosti in narekoval spomine. Umrl je 1821. leta, 19 let kasneje so prepeljali Francozi njegovo truplo v Pariz, kjer počiva v Invalidskem domu.

1871. leta so Nemci vkorakali v Pariz, potem ko so razbili francoske republikanske čete, ki so ponovno skušale prodreti do oblegane prestolnice. Mir v Frankfurtu je zaključil francosko-nemško vojno, ki jo je zaradi španskega nasledstva začel cesar Napoleon III.

1885. leta je umrl pesnik **Josip Pagliaruzzi-Krilan.** Rodil se je v Kobaridu, obiskoval gimnazijo v Gorici, kjer je močno vplival nanj Fran Levec; posvetil se je pravnemu študiju, pa še v cvetu let kot odvetniški pripravnik umrl. Sprva je po Stritarjevem in Gregorčičevem zgledu pisal lirske pesmi, pa prešel pozneje k pripovednim: baladam in romancam v narodnem slogu. Pod vplivom bojev na Balkanu zoper Turke so nastale balade, ki opevajo tragično borbo balkanske raje (Na bojišču, Stara mati, Rada). V starejšo zgodovino Jugoslovanov je segel s svojo najlepšo balado Smrt carja Samuela.

KULTURNI OBZORNIK

Slovenska narodopisna razprava v madžarščini

V časopisu Ethnographia v Budapešti (l. LIV, 1943, 2. zv.) je izšla v madžarščini razprava slovenskega etnografa **prof. Vilka Novaka** iz Murske Sobote pod naslovom »A születes kereszteles es a halalozas szokasai a muravideki szlovenoknal«, kar bi se reklo po naše: **»Običaji, ki se nanašajo na rojstvo, krst in smrt pri Slovencih v Prekmurju«.** Na devetih straneh opisuje pisatelj, znani narodopisec slovenskega Prekmurja, vse običaje in praznoverja, ki se nanašajo na rojstvo in na otroka sploh. Med temi je posebno važen običaj, ko se vrne nevesta s cerkve, mora stopiti na jajce, ki ga ji mati vrže pod noge, da bi lahko in hitro rodila. Noseča žena ne sme pogledati v odprt grob, sicer ji otrok umre. V nadaljnjem razlaga pisatelj razne narodne izraze, ki se tičejo rojstva otrokovega, tako ime in vlogo rojenic, sojenic itd., ki določajo celotno usodo novorojenčkov. Prva določa življenjske okoliščine mladosti, druga zakona, tretja starosti. Druga varianta je ta, da te sojenice določajo, ali bo novorojenček vesel, brezskrben, ali žalosten v življenju. Novorojenčki se morajo dotakniti kakršnega koli železnega predmeta, da odstranijo od sebe čarovnice. Pred vrati postavijo zato dve železni metli, da bi otrok ostal zdrav. Botri igrajo v življenju novorojenčka zelo važno vlogo. Pisatelj našteva najbolj znana krstna imena pri prekmurskih Slovencih. Ko nesejo otroka h krstu, ubijejo na tleh jajce, nad njegovim obrazom drže kakšno pokrivalo, v zibelko polože valjar za rezance, v plenice pa rožen venec, pa tudi denar in papir. Ko pa pridejo z novokrščencem iz cerkve domov, polože krščenca na mizo, ali pa tudi pod njo. Tisti, ki so ostali doma, vprašajo: »Kaj ste nam prinesli?« Ti pa odgovore: »Krščeno dete«. — V prejšnjih časih je botra prinesla vsak dan jelo porodnici, dokler je ležala. Darila, ki jih dobi otrok od botrov pri krstu, se imenujejo »krizma«. V prvih tednih pridejo do veljave vse vrste zagovorov in praznoverij, ki se tičejo rešitve otroka od nesreč.

Prof. Novak opisuje na to tiste običaje, s katerimi se odganjajo bolezni. Tu in tam polože umirajočega na tla, da bi laže umrl. Vaščani prebede vso noč pri mrliču v molitvi in pesmi. Mrliča nesejo z nogami naprej iz hiše, da bi se duša ne vrnila več nazaj. Mrliča ne smejo prenesti v drugo vas. Po pogrebu se začne pogrebščina. Ta se imenuje v narečju »Kermina« (carmina!), trobina, trbina. »Še pred kratkim je bilo v navadi, da je vdova sprejela s petjem pogreb na pokopališču. Če umre žena, joka mož več dni pred hišo in poje naricalke. Za vse svete peko marsikje kolač z repo, pripravijo vodo v kozarcu ter jo puste čez noč na mizi, kajti duše se vračajo domov. Povsod navaja Novak imena in nazive bolezni in drugih običajev pri rojstvu, smrti in pogrebu v domačem, slovenskem jeziku.

Tako je razprava slovenskega narodopisca prof. Novaka, ki je izšla v znanem strokovnem madžarskem listu, lep dokaz, kako tudi v novih razmerah delajo naši znanstveniki ter raziskujejo osnove narodopisja svojega domačega kraja. Razprava je izšla tudi kot separat.

• • •

Za proslavo 60-letnice rojstva pisatelja I. Preglja bo uprizorila Drama dramaturško nekoliko prirejeno dramsko delo **»Azazel«** tudi v režiji **Cirila Debevca.**

Sledile bodo še tele uprizoritve: Moreto: »Donna Diana« (režija: prof. Šest), Schönherr: »Zemlja« (režija: M. Skrbinšek in Schiller: »Maria Stuart« (režija: C. Debevec).

Ne krvavi prvič naš slovenski narod

22

Tudi gospodarski napredek Evrope je bil v tesni zvezi s sinovi sv. Benedikta. Opatije so bila vzorna posestva, ker so se narodi učili umnega kmetijstva. Le krepke organizacije redovnikov, ki so si postavili za življenjski cilj služiti Bogu in človeštvu z molitvijo in delom (ora et labora!), so zmogle tedaj velika krčenja gozdov in izsuševanja močvirij. Dokler se niso razvila mesta, so samostani posredovali tudi blago iz dežele v deželo. Vzdrževali so ceste, mostove in gostišča ob poteh, kjer so hodile trgovske karavane.

Mesta so bila važna opora deželne brambe. S kontribucijo, ki so jo plačevala zemljiškemu gospodu skoraj vsa naša mesta, kjer je bil to izza 13. sto. deželni knez, so polnila deželno blagajno.

Za mestnimi obzidji, ki so bila za časa turških vpadov vedno zastražena po meščanih, sta bila obvarovana pred poginom trgovski in obrtniški stan, pa tudi okoliški kmetje so pribežali za mestno obzidje. Da so mesta zmogla stroške za vzdrževanje obzidja in jarkov, so smela pobirati od trgovskih karavan carino in na mostovih mostnino, od prodajalcev na mestnem sejmu »štantnino«. Sejmi so bili zelo obiskani in so trajali tudi po ves teden. Vsako večje trgovanje na kmetih je bilo namreč prepovedano. Za časa turških vpadov pa je trgovina v naših krajih zelo trpela. Trgovske karavane, ki so potovale od morja v srednjo Evropo in nazaj, so v veliki meri opustile pota preko tako zelo izpostavljenih naših dežel. Ker so mesta imela zaradi turških vpadov neprimerno več izdatkov, so skušala ta bremena prevaliti na trgovce in sejmarje; to je spet močno zavrlo trgovski promet. Tudi iz mest je blagostanje izginjalo, in meščanska klop v naših deželnih stanovih se je vedno bolj otepala vojnih doklad, ki naj bi jih plačevala mesta v deželno blagajno.

Kmečki stan v naših deželnih stanovih ni bil zastopan. Svobodniki, ki so plačevali davke naravnost deželnemu knjigovodji, so bili maloštevilni, ostalo ljudstvo pa je imelo z deželno upravo stik le preko zemljiških gospodov. Tem je v začetku le v blagu in storitvah poravnalo svoje obveznosti do javne uprave. Zemljiški gospodje pa so potem plačevali zase in za svoje podložnike davke za potrebe deželne uprave, predvsem za vzdrževanje reda in miru v deželi in obrambo navzven. Ko so se pričeli siloviti turški vpadi, pa dosedanja sredstva niso skoraj nič zalegla.

Obramba naših dežel pred Turki.

V Evropi tedaj ni bilo splošne vojaške obveznosti. Redno deželno vojsko so sestavljali plemiči. Ti so služili kot težko oboroženi konjeniki. Njihova bojna oprava je bila zelo draga. Sami so morali skrbeti tudi za konja in vso oskrbo za časa vojske. Vitezi so imeli v spremstvu oprode, ki so jim pomagali nadeti oklep in nositi del orožja, kadar so bili na pohodu. Čim odličnejši in bogatejši je bil kak vitez, tem več spremstva je imel. Če je zmogel, je tudi spremstvu oskrbel konje, sicer so se bojevali peš. Tudi mesta, trgi in samostani so bili dolžni poslati v deželno vojsko ob potrebi enem so bili tudi veleposestniki. Vojdoločeno število vojakov in skrbeti za ska, na katero so šli le od časa do njih vzdrževanje. V naših deželah je časa, jim je bila skorajda zabava. Če poveljeval vojski deželni glavar, nadalj časa ni bilo nobenega bojevanja Hrvatskem pa ban. med velikaši, so se merili v vojaških

Do turških vpadov so te maloštespretnostih na turnirjih. Poškodb v vilne čete zadoščale, kajti tudi so vojskah ni bilo posebno veliko, saj sedne dežele in velikaši niso premogli so bili bojevniki zavarovani z oklepi. številnejših. Ko pa so prišli Turki, se Viteška čast je prepovedovala vsako je stvar obrnila. Proti tisočem boje zahrbtnost. Na nekatere dneve v tedvitih muslimanov nekaj sto viteške nu se je moralo bojevanje prekiniti. vojske ni moglo nič opraviti. Doslej S prihodom Turkov je bilo tega vite so se deželne vojske zbirale le redko škega vojskovanja konec. Stara de Zemljiški gospodje so sicer vodili želna vojska ni dosti pomenila. Deželupravo nad svojimi podložniki, skrbe ni stanovi so začeli iskati možnosti, li za zasledovanje tatov in razbojni kako bi zavarovali deželo na kak nov kov ter opravljali nižje sodstvo. Ob način.

Lahkooboroženci deželne vojske. — Suličar, muškетir ter častnika za oskrbo vojske na konjih.

Kaj je novega pri naših sosedih

S Spodnje Štajerskega

Nabirka starin in odpadkov je lepo uspela. Lani je bila speljana na Štajerskem razsežna šolska zbirka, pri kateri je mladina nabirala vse mogoče neuporabne odpadke in stare predmete. Šolska mladina je vsega skupaj nabrala lani 461 ton kosti, 377 ton cunj, 1139 ton papirja, 36 ton raznih kovin, 634 ton železa in 78 ton drugih starih predmetov. S to zbirko je Štajerska posekala druge pokrajine kakor Tirolsko, Koroško in Solnograško. Na Spodnjem Štajerskem je šolska mladina nabrala vseh teh stvari skupno 125 in pol tone.

Srebrna poroka. Zakonca Ana in Rihard Seidl sta v Zidanem mostu obhajala te dni srebrno poroko, ob kateri sta sprejela mnogo čestitk.

Nesreče. Dvanajstletni učenec Leopold Lindner iz Rogaške Slatine se je obesil na tovorni avto, kar mladi pobiči tako radi delajo, čeprav je strogo prepovedano in od sile nevarno. Mislil je pač, da bo avto zapeljal naprej. V resnici pa je avto potisnil nazaj. Fant je padel in si zlomil čeljust. — Sedemletni sinček tovarniškega delavca Cvetko Prešeren iz Ruš pri Mariboru si je pri igri zlomil levo nogo. — Devetletni Karl, sin šoferja Pukla iz Maribora, pa se je hudo opekel.

Smrtni padec iz omnibusa. Dvanajstletna hčerka tovarniškega delavca Jožefina Puks, doma iz Maribora, je tako nesrečno padla čez stopnice avtobusa, da so jo s hudimi notranjimi poškodbami prepeljali v bolnišnico, kjer je kmalu nato umrla.

Iz Hrvaške

Komunisti pošiljajo v smrt Slovence tudi v Bosni. Po poročilih iz Zagreba je vodstvo komunističnih oddelkov v Bosni zahtevalo od slovenskih komunističnih skupin, da morajo poslati več svojih edinic v borbo v posamezne bosanske kraje. Slovenski komunisti se temu pozivu niso uprli ter so že poslali nekaj tolovajskih skupin na določena mesta.

Ker je tudi med slovenskimi komunisti morala že vsa razrahljana in vedno bolj upada ter se prisilni mobiliziranci skušajo reševati z begom, jih slovensko komunistično vodstvo pošilja v Bosno močno zastražene. Komunistični poveljniki pa nato Slovence pošiljajo na najbolj nevarna mesta ter v prve vrste. Tako so morali med drugimi nedavno napadati Tuzlo tudi Slovenci ter so imeli pri napadu zelo velike izgube. Tako vidimo, da komunisti tudi na ta način uničujejo slovenska življenja čisto po načrtu: »Vseeno je, če propade tudi ves narod, samo da ostane par pokvarjenih komunističnih zločincev.«

Urad za izbiro poklicev v Zagrebu je že dalje časa uspešno posloval pri tamošnji trgovski zbornici. Sedaj ga je pa prevzel Osrednji urad za posredovanje dela, ki bo ustanavljal njegove podružnice pri vseh krajevnih borzah dela. Za zagrebški okraj je sedaj že izdana tudi odredba, da bodo lahko v bodoče posamezni obrtniki sprejemali učence samo na podlagi potrdila omenjenega urada, iz katerega bo razvidna uradno ugotovljena sposobnost učenca za poklic, kateremu se misli posvetiti. Veljavnost določil te odredbe bo sčasoma raztegnjena tudi na ostale hrvatske kraje.

Število slušateljev na zagrebškem vseučilišču. Na hrvatskem vseučilišču v Zagrebu je v sedanjem zimskem semestru vpisanih na vseh fakultetah 6180 slušateljev. Akademičark je 1030, inozemcev pa 2849. Med njimi so najštevilnejši Bolgari.

VI. sinfonični koncert

Na VI. letošnjem sinfoničnem koncertu bo osrednja točka sporeda Sukova glasba k pravljični igri: Raduz in Mahulena. Češki skladatelj Josip Suk je pravi naslednik slavnega mojstra Dvořaka. Že kot gojenec praškega konservatorija je kazal v Dvořakovi šoli velik skladateljski talent. Bil pa je tudi pomemben violinist in kot tak se je udejstvoval v slavnem češkem kvartetu od njegove ustanovitve leta 1892 dalje. Suk je postal l. 1901 član Češke akademije in od leta 1923 dalje je poučeval na mojstrski šoli praškega konservatorija kompozicijo do prerane smrti l. 1935. Za časa svojega študija in tudi pozneje je veljal kot Dvořakov najljubši in najvidnejši učenec, s slavnim mojstrom pa ga je vezala tudi najprisrčnejša sorodstvena vez, saj je bila edina Dvořakova hči Otilija obožavana, a žal prerano umrla Sukova žena. — Poleg Sukove pravljične glasbe, Raduz in Mahulena, o kateri bomo spregovorili nekaj besed še jutri, se bosta še izvajali Mozartova Jupitrova sinfonija in Wagnerjeva predigra k operi »Večni mornar«. Predprodaja vstopnic se bo začela danes v Knjigarni Glasbene Matice. Koncert bo v ponedeljek, dne 6. marca s točnim pričetkom ob 17.30 v veliki unionski dvorani.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

29. februar in godovniki

Za nekatere prav redke Ljubljančane je bil letošnji zadnji februarski dan, torek 29. februarja, kaj imeniten in važen dan. Ti, zelo redki Ljubljančani, so imeli na ta dan svoj poseben praznik, ki so ga sedanjim težavam in stiskam primerno proslavili. Slavili so na ta dan svoj rojstni dan. Imeli so namreč to smolo, da so bili rojeni 29. februarja in jim je mogoče praznovati svoj rojstni dan vsako četrto leto. Tiho, a zadovoljno je praznoval svoj rojstni dan med drugimi tudi svoj čas prav priljubljeni gostilničar Plankar, ki je pred svetovno vojno in še nekaj let po vojni tabernal tam v pritlični gostilni ob Dolenjski cesti pri Rakovniku. Plankarjeva gostilna je bila gotova leta vedno, posebno ob nedeljah dobro obiskovana zaradi dobre kuhinje in poštene pijače. Gosp. Plankar, ki nosi že nad osem križev, je oni Ljubljančan, ki je hodil v mladih letih še v normalko v šolo. Normalka je bila v nizkem poslopju, ki je vezalo nekdanjo Mahrovo hišo s starim, ob potresu leta 1895 močno poškodovanim gimnazijskim poslopjem na Vodnikovem trgu. V tem poslopju se je nahajala pred prilično 100 leti glavna vojaška straža. Tam je imela svojo glavno stražo tudi meščanska garda, ustanovljena ob viharnem letu 1848. Gosp. Plankar ve o šoli na glavni straži povedati mnogo zanimivosti.

Zadnji februar je bil v vremenskem pogledu prav deževen in grd. Že zgodaj zjutraj, kakor tudi prejšnji dan, je močno deževalo. Hudi nalivi so bili proti zapadu, posebno okoli Polhovega gradca in Vrhnike. Ljubljanica je močno narasla. Tudi februar je drugače bil zelo reven na dežju.

Nekdanje vojaško vežbališče parcelirano

Nekdanje vojaško vežbališče, spadajoče v zemljiškem katastru pod kat. občini Slape in Moste, ležeče ob progi južne železnice v bližini D. M. v Polju, tvori ogromen zemljiški kompleks, ki je spadal k graščini Fužine. To vežbališče je bilo lani parcelirano. Posamezne parcele so pokupili mnogi interesenti, ki nameravajo tam sezidati svoje domove. Že leta 1941 pred izbruhom vojne z Jugoslavijo je tam Borza dela kupila velik zemljiški kompleks za okoli 1,000.000 din. Nameravala je tam zidati delavske hišice. Kakor je pričakovati, bo na tem nekdanjem vojaškem vežbališču v normalnih časih po vojni najbrž nastala velika kolonija prijaznih delavskih in uradniških hišic z vrtovi. Že pred prvo svetovno vojno so bile na tem vežbališču velike vojaške parade. Tam so se vojaški oddelki ljubljanske garnizije vadili in urili v vseh mogočih bojnih formacijah. Pa tudi jugoslovanska vojaška uprava je prevzela v najem to zemljišče in ga uporabljala za velike vojaške parade. Na tem zemljišču se je pa razvijalo tudi svojevrsto poslovno življenje. »Marketenderji« so tam vojakom ob odmorih prodajali klobase, kruh, šunko in tudi pivo. Samo vojak je moral imeti denarce, da si je lahko privoščil te dobrote, drugače je tiho žel...

Komunističnemu bogatašu je bila zaplenjena hiša

V »Službenem listu« od 23. februarja beremo, da je bila odrejena zaplemba vse premične in nepremične imovine, lastne uporniku Jošku Povhu, tovarnarju v Novem mestu, Ljubljanska cesta št. 28, in njegovi ženi Mariji. Oba sta lani kupila v Ljubljani svoj čas od veletrgovca Oskarja Schmitta hišo št. 1 Pred škofijo in na vogalu Stritarjeve ulice, spadajočo pod vlož. štev. 70 kat. občina Ljubljana-mesto, za 1,150.000 lir. V tej hiši je bila prvotno nastanjena Ljubljanska kreditna banka vse do leta po vojni, ko si je banka sezidala svojo sedanjo palačo.

Zaklonišče ni treba, da je le varno, temveč naj bo tudi kolikor mogoče udobno. Računati moramo s tem, da traja že alarm včasih dve uri in več; še za daljše bivanje pa se je treba pripraviti, če bi pri dejanskem bombardiranju bila hiša poškodovana in izhod zasut. Pri tem je treba računati na majhne otroke, na slabotne in bolnike. K večji udobnosti naj prispevajo tako hišni lastniki kot stanovalci, vsak po svojih najboljših močeh.

TEL. **KINO »MATICA«** 22-41

Razočarana ljubezen najde uteho v visokem poklicu igralske umetnosti

»Gabrijela Dambrone

Film lepote in žrtvovanja . . .

V glavni vlogi:

Gusti Huber, Ewald Balser, Eugen Klöpfer

PREDSTAVE ob delavnikih: 15 in 17.30!

TEL. **KINO »SLOGA«** 27-30

Podaljšano drugi teden!

Najsenzacionalnejši film sezone!

Zadnja velika umetnina znamenitega filmskega igralca Heinricha George.

»Usoda«

Iz tragičnega življenja bolgarskega kneza Melnika in njegovih otrok. — Sodelujejo: Gisela Uhlen, Werner Hinz, Oskar Sima, Christian Kayssler, dunajska filharmonija.

Režija: Geza v. Bolvary.

PREDSTAVE ob delavnikih ob 15 in 17.

TEL. **KINO »UNION«** 22-21

Izredno napeta kriminalna drama

»5000 mark nagrade«

Zagonetni požar v tovarni za nitrocelulozo. Kdo je požigalec in morilec nočnega čuvaja?

Olly Holzmann, Hilde Sessak, Martin Urtel, Paul Dahlke, Oskar Sima.

PREDSTAVE ob delavnikih: 15.30 in 17.30!

MALI OGLASI

VAJENCA

sprejme tvrdka L. M. Ecker sinova, klepарstvo in vodovodne inštalacije, Slomškova ul. št. 4. (v

VAJENCA IN VAJENKO

sprejme frizerski salon Slavica, Miklošičeva cesta 6.

SPREJMEM

pošteno in pripravno gospodinjsko pomočnico v starosti od 20—30 let, za službo na Gorenjskem. - Nastop takoj. Plača in hrana dobra. Potovanje preskrbljeno. Več se izve: Viktor Emanuela (prej Bleiweisova) 11, pritličje, levo, vsak dan od 10 do 11.

HLAPCA

kmečkega, pridnega poštenega in zvestega, sprejmem. Plača po dogovoru, nastop takoj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1695.

POŠTENO DEKLE

začetnico kot gospodinjsko pomočnico takoj sprejmem v stalno službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1688.

SLUŽKINJO

vajeno kuhe in hišnih del, sprejmem takoj. Plača dobra. Sv. Petra cesta 67.

MUF

izgubljen na tramvaju od Viča do Ambroževega trga, naj se odda proti odškodnini v upravi »Slovenca«.

OKROGLO ŽELEZO

20 mm, ca. 1500 kg, prodam. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Izredna prilika« 1690.

PRODAM KNJIGE

dobro ohranjene, za 3. in 4. razred gimnazije. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 1694.

HIŠO

štiristanovanjsko, pri dolenjskem kolodvoru takoj ugodno prodam. Tonko, Kapiteljska 3.

PES

št. 837, »Lumpi«, mladi rjavodlak se je zatekel. Najditelj, odn. kdor sporoči, kje se pes nahaja, prejme visoko nagrado. — M. Peteln, Wolfova ul. 3.

PAPAGAJČEK

svetlomoder »Pači« je ušel. Oddati ga proti dobri nagradi: Gregorčičeva 17(a)I ali Vegova 8 pritličje, levo, Trebar.

PRAZNO SOBO

veliko, iščem v Trnovem ali pod Rožnikom. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Takoj v najem« št. 1696.

TRANSMISIJO

za žago venecijanko, kupim. Ponudbe na: Meriak Anton, Rovte.

TRICIKELJ

dobro ohranjen, prodam. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Zelo ugodno« št. 1691.

KUPIMO

malo posestvo, oziroma hišico z malo zemljiščem ali vrtom, zunaj bloka, v smeri Vrhnike. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Resen kupec« 1693.

ZAMAŠKE

stare, neuporabne, in vsakovrstne plutovinaste odpadke kupimo v vsaki količini: Emonska cesta 2 dvorišče pisarna. (k

Srebrnino

kovance in druge predmete ter dragocenosti vsake vrste kupimo. Takojšnja gotovina.

RUDOLF ZORE

Ljubljana

Gledališka ulica št. 12

Naročajte roman »Ivanhoe«!

+

Po dolgem in hudem trpljenju nas je danes za vedno zapustila naša ljubljena, zlata mama, gospa

FRANČIŠKA PRELOGAR
roj. Prijatelj

posestnica na Mirni

Pogreb predrage mame bo v četrtek, dne 2. marca 1944, ob 11 dopoldne iz pokopališke cerkve na pokopališče k Sv. Križu. — Maša zadušnica bo brana 7. marca t. l. ob 8 zjutraj v kapeli Vajeniškega doma v Ljubljani.

Ljubljana, dne 29. februarja 1944.

Žalujoči:

Ivan, Viljem, Adolf, Milka in Edica, otroci — in ostalo sorodstvo

+

Za vedno nas je zapustil, v 63. letu starosti, nas skrbni, dragi mož, oče, stari oče in stric, gospod

Ivan Škerjanc

upokojenec tobačne tovarne

Pogreb bo v sredo, 1. marca 1944, ob 14.30 iz kapelice sv. Jakoba na Žalah. — Sv. maša zadušnica bo darovana v sredo, 8. marca 1944, ob 7 zj. v cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, dne 29. februarja 1944.

Žalujoča žena in ostalo sorodstvo

NOV Svet se odpira

32

ROMAN NAPISAL JOHAN BOJER

Kmalu nato mu prinesejo kovčege v sobo, ki jih začne prazniti. Rad bi si v tem tujem kraju ustanovil dom, zato je prinesel s seboj tudi svoje slike, da jih bo obesil na stene, a omara v spalnici je kmalu prenatrpana z njegovimi številnimi oblekami. Živi zmeraj kot sin bogatih staršev, medtem ko imajo skoraj vsi njegovi tovariši pošvedrane čevlje, slabo stanovanje in jedo v ljudski kuhinji. Ali ni prav, da tako živi z denarjem, ki ga je podedoval? To je vprašanje, ki ga spet in spet odriva od sebe. Toda življenja v mestu ni mogel več prenašati. Lačen je bil tiste pokrajine, kakršne je bil vajen od doma. Samo tam so bili gozdovi, jezera in griči, ki so prepevali v jesenskih večerih. Tisti ondotni zvok ga je bil privedel tja, kjer je zdaj. Vrniti se bo moral tjakaj, če se noče zares zbrati, toda Loviza mu zapira pot. Zakaj? To je spet vprašanje. Toliko vprašanj se je nakopičilo, ki si jih bo lahko pravilno pojasnil le tako, če bo povsem zase živel.

Zlaga iz kovčegov, popeva, požvižgava, a misli se mu nenehoma podijo po glavi. Lej si no, saj to je izgubljen čas, da študiraš bogoslovje, pa ne veš, kaj prav za prav veruješ!

Sovraži pojem greh. Pa se usede na stol in se poglobi v to zadevo z Lovizo. Ali ni to čudno? Lahko je bil prisrčen z njo, dokler sta bila skupaj — takrat, dasi se je moral hudo premagovati. Ko je bil oddaljen od nje, pa se ni več trudil s premagovanjem. In koj se pojavi mrka nejevolja in zoprno mu je, da bi videl Lovizo, in ta odvratnost do nje se je s časom tudi večala. Čim mora obvladati kake težkoče, pa se pojavi peklenšček v njem: Tega je Loviza kriva. Drugače bi bilo, če .., a potem ne misli več, ampak pusti nagonu svojo pot. Kaj je nagon? To so temne sile iz globin, kamor misel ne seže več. A ta nagon je samolastno deloval in zdaj meša svoj strup, in nekega dne boš odprl oči in čutil, da Lovizo sovražiš. Njena krivda je, da Bruseta ne moreš več videti. Ona te je spodila. Nesmisel? To nič več ne zaleže! Zdaj glasno zamrmra: »Greh? Kaj je greh?«

Še zmeraj sedi in se nekam nebogljeno ozira krog sebe. Večkrat doživlja trenutke, ko je na vso moč nezadovoljen sam s seboj, a zdaj je sam sebe obsodil na samoto, da bi se spet vzel v roke. Ali bo šlo? Mora iti!

Ko spravlja svoje stvari iz kovčega, naleti na mapo renesančnih slik, ki jih je bil dobil od sestre. Usede se in jih začne prelistavati. Tu je Michelangelov Bog Oče, Stvarnik, ki tako mogočno grmi skozi vsemirje, da mu veter mrši lase in brado in se zaganja v plašč, medtem ko trosi sonce in zvezde okoli. To je pač podoba božanstva, ki ga on razume. Vendar to ne zadošča njemu. On sam si ni napravil še nobene podobe in to je spet vprašanje, ki se je radi njegove razjasnitve obsodil na to, da se je preselil semkaj. Ali bo šlo? Mora iti! In lista dalje po mapi in vidi vse te slike o božanstvenosti, ki so ga ubogi ljudje skušali vpodobiti. A tu je Pietà, mlada žena z mrtvim, odraslim Sinom v naročju. Dolgo motri to podobo, polno bolečin, a tudi lepote in veličastja.

Mahoma pogleda k pisalniku in opazuje sliko svoje matere iz tistih časov, ko so bili starši še mladi in lepi... »Kako je podobna«, pravi polglasno, in njegov resni obraz kar zažari. Tako obsedi še za čas in gleda predse.

Ko hoče v spalnici napolniti predale s perilom, mu postane čudno pri srcu. V prejšnjih časih se je vedno Loviza ukvarjala s tem in več ko enkrat mu je brala levite, češ da nima reda v svojih predalih. Likala mu je srajce, mu prišila gumbe. Zmeraj se je zavzemala zanj. »Ali ni tvoja lastna krivda, da je zdaj tako prišlo med vama? Seveda. — Ali ji ne moreš pisati in vse popraviti, ali čez praznike iti k njej?« Odkima in zavzdihne. »Kaj je greh? Neke sile neprestano delujejo v temini naše duše. Premagati jih je treba? Ali jih znaš? Vprav to je treba poskusiti.«

Spet se nebogljeno ozira. »Pa se le moraš prebiti, Lovrenc!«

Prezgodaj je še, da bi šel spat. Prižge si pipo in hodi po sobi gor in dol. Vse se mu zazdi malenkostno spričo velikanske naloge, ki jo vidi pred seboj. Saj ni noben velikan, res ne, ampak prekucuh pa je. Kadar sedi pri predavanjih, se sam sebi dozdeva ko kak vohun. Neprestano zbira točke za napad. Njegovi tovariši v klopeh so mlajši, večidel so z dežele in dozdeva se, ko da jim je študij gola lekcija, ki se je je treba naučiti. Pogovarjajo se o poklicih in o župnijah na severu, na zahodu, na jugu in razpravljajo o tem, v kakšnem narečju bodo pridigovali. Še ne slutijo ne, s kakšnimi mislimi sedi on poleg njih.

Večkrat gre v cerkev ob nedeljah in vohuni pri pridigah, ki govorijo vse le o grehu. Ali človek zares ni nič drugega kot grešnik? Grki so narejali svet lepot in s cvetjem, vinom, z gracijami, pesništvom, umetnostjo, ljubeznijo — in vse to je imelo svoje boginje in bogove. Vsakdanje življenje je bilo povišano v svetišče. Pa so vse te vere vendarle minile. Kaj imaš ti, da boš dal na njih mesto?

Skušal je napisati knjigo svojih pridig, ki so bile polne Platona, Seneke, Konfucija, indijskih in perzijskih modrijanov, pa tudi zlatih zrn iz vsakdanjega življenja. Ali pa je bilo to dovolj? Nikakor ne.

Hodi sem in tja, zavese so razpuščene, napolni si novo pipo — sam je.

Zunaj prihajajo ljudje s poslednjega vlaka. Vidijo, kako pri novem gostu v prvem nadstropju še zmeraj gori luč. Njegova senca se premika mimo zaves. Saj je dijak, si mislijo, in zdaj se uči za izpit.

Für »Ljudska tiskarna« — Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič — Herausgeber, Izdajatelj: ing. Jože Sodja — Schriftleiter, urednik: Janko Hafner.